Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, Ўзбекистон ССР Олий Советн ва Министрлар Советининг органи

ГАЗЕТА 1918 ЙИЛ 21 ИЮНДАН ЧИҚА БОШЛАГАН ◆ 1967 йил 20 май, шанба ◆ № 117. (13.677). ◆ БАҲОСИ 2 ТИЙИН

ОКТЯБРГА БАҒИШЛАНГАН ЛЕКЦИЯЛАР

Ўзбекистон пойтахтида Совет давлатининг 50 йиллиги олдидан Октябрга бағишлаб лекциялар ўқиш давом эттирилмоқда. Республика раҳбарлари, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг бюро аъзолари, Тошкент олимлари партия ва совет активи, шаҳар корхоналари ва қурилишларининг вакиллари, революция ветеранлари олдида лекция ўқимоқдалар.

Октябрга бағишланган навбатдаги лекция Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг мажлислар залида ўтказилди. Бу лекция КПСС XXIII съезди қарорлари асосида саноат, қурилиш ва транспорт корхоналари партия ташкилотларининг иш тажрибасига бағишланди. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг секретари И. Г. Анисимкин доклад қилди. (ЎзТАГ).

КПСС XXIII СЪЕЗДИ ҚАРОРЛАРИ АМАЛДА

ДАШТ—ХАЗИНА

«...Қурғоқчил районларда 2,5-3 миллион гектар ерга сув чиқариш ишлари ташкил этилсин. Ўрта Осиё ва Закавказье республикаларида суғориладиган ер майдонларини кенгайтириш... ташкил этилсин».

(«СССР халқ хўжалигини ривожлантиришнинг 1966—1970 йилларга мўлжалланган беш йиллик плани юзасидан КПСС XXIII съездининг Директивалари»дан).

Бу, жаҳон деҳқончилиги ва капитал қурилиш тарихида мисли кўрилмаган улкан ва жасурона режа.

Бу, доҳий Лениннинг: **«Суғориш ҳаммадан ҳам кўпроқ зарурдир ва у ўлкани ҳаммадан кўра кўпроқ ўзгартириб юборади, уни яшнатади, ўтмишга хотима беради...»** деган кўрсатмасига партия оғишмай амал қилаётганининг далилидир.

Бу, ерга бой, аммо сувга қонмаган халқимизнинг асрий орзуси.

Қарши даштини Мирзачўл ва Мурғоб воҳалари, Фарғона водийси сингари улкан суғориладиган ерга, мамлакатнинг энг йирик пахтачилик районларидан бирига айлантириш масаласи эндиликда Ўзбекистон партия ташкилоти ва республикамиз меҳнаткашлари олдига муҳим вазифа қилиб қўйилди. Бундай вазифа қўйилишининг боиси нимада?

ТАРИХ ШАҲОДАТИ

Кўҳна тарих ҳозирги Қарши чўли Ўрта Осиёнинг қадимий деҳқончилик районларидан бири бўлганлигидан шаҳодат беради. Буни совет олимларигача шу масала юзасидан илмий-тадқиқот ишлари олиб борган олим Г. Арадаренко, инженер-тадқиқотчи П. М. Лессар, инженер-агроном В. В. Цинзер, инженер Е. Н. Блаунберг ва бошқалар далиллар билан исботлашган. Қашқадарёнинг кекса партия кадрларидан бири, истеъдодли олим, ҳозирда тарих фанлари доктори деган илмий даражани олиш учун Қарши чўли темасида илмий иш олиб бораётган Қурбон Ўлжабоев ҳам бу фикрни ўзининг 1965 йили босилиб чиққан «Қарши чўли— мамлакатнинг олтин кони» китобчасида тасдиқлайди.

Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг археологлари А. И. Тереножкин ва Л. И Альбаум эрамизгача ўтган биринчи минг йилликда Зарафшон дарёсининг суви 300 чақиримлик катта канал (шунинг 1200 метри тоннель) орқали ташиа Қашқадарёга қуйилган, «Манас» — «Эски Ангор» деб номланган бу канал трассаси Дарғомнинг Ўрта оқимидан ғарби-жануб томон олиб ўтилган ва у XIII асрда ташландиқ ҳолга келиб қолган, деб кўрсатмоқдалар.

Олимлар топилган ёдгорликлар ва бошқа текширишларга асосланиб мўғуллар истилосигача ўн беш аср мобайнида Қарши чўлининг катта қисми сувли ер бўлган, унда турли хил қишлоқ хўжалик экинлари ўстирилган, демоқдалар.

Ўнлаб авлодларнинг машаққатли меҳнати билан чўлда бунёд этилган воҳа шафқатсиз жоҳиллик натижасида яна кимсасиз саҳрога айланди. Ўшандан то XX асрнинг энг буюк воқеаси — Улуғ Октябрь социалистик революциясигача неча юзлаб хонлар, амирлар, шоҳу-шаҳаншоҳлар ўтди. Бирортаси чўлни яшната олмади. Чор Россияси Туркистонга 50 йилдан кўпроқ ҳукмронлик қилган даврида бу масалага қандай қараганини князь В. Массальскийнинг 1913 йили нашр қилинган «Туркистон ўлкаси» китобида ёзган қуйидаги сўзларидан ҳам билиш мумкин: «Ўрта Осиёда ҳукмронлик қилган давримизда, — дейди князь, — тақдирнинг иродаси билан унинг асосий эҳтиёжини қондирадиган иш қилганимиз йўқ... Янги ерларни суғориш йўли билан экин экиладиган ерларни кўпайтира олмадик...

Ўрта Осиёда суғориш жуда катта аҳамиятга эга эканлигига қарамай... Туркистонда деярли ҳеч нарса қилганимиз йўқ, катта-катта дарёлар ҳамон унумсиз ерлардан ва қумлоқ жойлардан оқиб ётибди»..

МУАММО

Қашқадарё водийсида жами 2 миллион 335 минг 500 гектар ер бор. Қиши қисқа, ёзи узоқ ва ҳарорат нисбатан юқори, майдони Арманистон билан Қрим ярим ороли территориясига тенг келадиган водийнинг атиги 250 минг гектарча ери сув билан таъминланган, холос.

Шунинг учун воҳани сув билан таъминлашни бир оз бўлса ҳам яхшилайдиган бошқа ресурслар ишга солинди. Хусусан, 1928 йили бир группа совет мутахассислари ҳукумат топшириғига биноан Зарафшон дарёси сувини Қашқадарё ҳавзасига оқизиш ишига киришдилар. Бу иш 1953—1955 йилларда амалга оширилди. Эски Ангор каналининг қадимий йўли замонавий ирригация воситалари билан тикланди. 165 километр узунликдаги бу канал Косон ва Қарши районлари хўжаликларининг сув таъминотини, бир оз яхшилаган бўлса, Қамашида 500 миллион кубометр сув сиғадиган Чимқўрғон сув омбори қурилгани 4 район деҳқонларига зўр мадад бўлди. Бу икки иншоот 100 минг гектар ерни суғориш имконини берди.

Ғузорда қурилаётган 280 миллион кубометр сув сиғадиган Пачкамар сув омбори бу йил битса, шу районнинг ўзидан камида 15 минг гектар чўлни пахтазорга айлантириш мумкин бўлади.

Бироқ, бу иншоотларнинг ҳаммаси миллион гектарли Қарши чўли тақдирини ҳал қила олмайди, уни ҳал қилиш йўли яқинда топилди. Дадил совет ирригатор олимлари ва лойиҳачилари Аму сувини машина канали орқали чўлга тараш лойиҳасини яратдилар.

ҲАЗИЛАКАМ ЭМАС

Ҳа, Қарши чўлини ўзлаштириш юзасидан ишлаб чиқилган бош план дунё миқёсида, кишилик тарихида тенги учрамайдиган даражада буюк ва ноёб режадир. «Средазгипроводхлопок» институти тайёрлаган бош планда Қарши чўлидан ҳаммаси бўлиб 1 миллион гектарга яқин ерни ўзлаштириш кўзда тутилади. Бунинг учун 4,5 миллиард сўм капитал маблағ сарф қилиниши мўлжалланган.

Аму ёқасидаги Пулизиндон деган жой (Туркманистон ССР)дан Таллимаржонгача дунёда энг қудратли ва энг ноёб 6 та насос станцияси қурилиб, улар воситаси билан дарё сувининг қарийб тўртдан бир қисмини 150 метр баландга сўриб чиқариш ва магистрал каналга қуйиш планлаштирилган. Узунлиги 280 километр келадиган бу катта каналдан 1,4 миллиард кубометр сув сиғадиган Таллимаржон ва 2,5 миллиард кубометр сув сақланадиган Шўрсой сув омборларига қуйилади. Булардан сув зилол томирлар орқали чўл танасига ёйилиб, унга ҳаёт бахш этади, мўл нозмеъматлар яратади.

ЧЎЛ УЙҚИСИ БУЗИЛДИ

Иккинчи йили муваффақиятли бораётган шу беш йилликнинг ўзида юқорида айтилган улкан ирригация иншооти қурилишини амалга оширувчи «Каршистрой» бошқармаси салкам 350 миллион сўм капитал маблағ ўзлаштиради. Бу бошқарма тузилганидан 1967 йилгача ўтган уч йилдан кўпроқ вақт мобайнида жами 65 миллион 656 минг сўмлик, жумладан, бултур 18 миллион 304 минг сўмлик иш бажаргани эътиборга олинса, эндиги ишлар кўлами қанчалик кенг эканлигини тасаввур этиш қийин эмас.

Чўлқуварларнинг ёш коллективи қисқа вақт ичида ташкилий жиҳатдан мустаҳкамланди, қудратли техника билан қуролланди ва чўлни ўзлаштиришга тайёргарлик ишларининг анчагина қисмини бажариб қўйди. Хусусан, Қарши шаҳридан Амударёгача чўл бўйлаб 135 километр кенг, кўтарма текис асфальт йўл қурилди. Қизилоёқда 9 минг кишига, Таллимаржонда 6-7 минг кишига мўлжалланган посёлка барпо этилди.

Буларнинг ҳаммасини олти мингдан кўпроқ кишини бирлаштирган турли миллат вакилларидан иборат янги, ёш коллектив бажарди. Коллектив сафида мамлакатимизнинг буюк иншоотлари қурилишида қатнашиб бой тажриба тўплаган инженерлар, техниклар, механизаторлар анчагина бор. Жумладан, «Қаршистрой» бошқармаси бошлиғи Бекмурод Усмонов — Қашқадарё сув хўжалиги системасида узоқ йиллар ишлаган, областнинг ер ва сув шароитини яхши биладиган мутахассис, Ўзбекистонда хизмат кўрсатган ирригатор. Бошқарманинг бош инженери Николай Григорьевич Каменов ўнлаб катта иншоотлар қурган талантли инженер, республикада хизмат кўрсатган бинокор. Унинг муовини Товфиқ Мамишев эса сув чиқариш насослари яратиш ва монтаж қилиш бўйича Иттифоқимиздаги таникли мутахассислардан бири, Ўзбекистонда хизмат кўрсатган ирригатор. Амударё сувини Қарши магистраль каналига чиқазиб берадиган насосларни яратиш ғоясини шу Мамишев айтган. У дастлабки намунаси тайёрланаётган уникаль насос ишлаб чиқариш консультанти. Насос ҳозир машҳур «Уралмаш» заводида тайёрланяпти.

Андижон областида райком секретари бўлиб ишлаган Қобилжон Усмонов «Қаршистрой» бошлиғининг муовини. У бошқарма тузилган дастлабки кундан бери ишлаяпти. Шу ерда жўшқин ҳаёт қўйнида вақт топиб, иқтисод фанлари кандидати ҳам бўлиб олди. Фарғона водийсида бир неча каналлар қурган андижонлик Рафаэл Соколов бу ерда масъулиятли участкага — сув хўжалиги қурилишлари бошқармасига бошчилик қиляпти. Тошкентнинг Навоий кўчасидаги муҳташам биноларнинг кўпини, Тошкент тўқимачилик комбинатининг бир неча цехларини, абразив заводини, бир қанча мактаб ва интернатларни қурган тажрибали бинокор Владимир Александрович Ларин Қарши чўлида, Амударё яқинидаги Пулизиндонга биринчи бўлиб капа тикиб кўчиб келган, мўъжаз Қизилоёқ посёлкаси қурилишига бошчилик қилган азамат мутахассислардан. У ҳозир бошқарманинг юраги ҳисобланган қурилиш материаллари комбинатини, Қарши подстанциясининг иккинчи навбатини қуришга бошчилик қиляпти.

Бошқарманинг муҳим звеноларига бошчилик қилаётган тошкентлик Ғафур Алиев, Василий Чиркин, қаршилик Абдураҳмон Набиев, Омон Аъзамов, Ғайбулла Саъдиев, Файзи Ражабов, андижонлик Мухтор Аббосов, Алексей Ларин, наманганлик Алихон Дадахонов, украиналик Василий Сметаненко кабилар ҳам ўз ишининг усталари.

Республика ва Иттифоқ ҳукумати Қарши чўлқуварлари ихтиёрига Ўзбекистон, Россия Федерацияси, Украина, Белоруссия корхоналарида тайёрланган минглаб машиналар етказиб бердилар. Ҳозир бу ерда 800 га яқин турли маркадаги автомобиллар, 157 бульдозер, 94 та экскаватор, 53 та скрепер, ўнлаб хилма-хил кранлар ва бошқа қурилиш техникаси ишнинг унумини оширмоқда.

СОВҒА САЛМОҚЛИ БЎЛСИН ДЕБ...

Бошқарма баҳодирлари Улуғ Октябрнинг шонли 50 йиллик юбилейини арзигулик туҳфалар билан нишонлаш учун ғайрат кўрсатиб ишламоқдалар. Улар бу йил камида 20 миллион сўмлик иш бажаришга, меҳнат унумдорлигини бултургидан 7,5 процент оширишга ва йиллик қурилиш-монтаж ишлари планини 20 декабргача бажаришга қатъий аҳд қилган эдилар.

Қарши даштини ўзлаштиришни тезлаштириш юзасидан республика ҳукумати ва партия Марказий Комитетининг куни кеча эълон қилинган қарори чўл ҳужумкорлари руҳига жанговарлик, ғайратига-ғайрат қўшиб юборди.

Шу кунлари бошқарманинг қайси участкасига, объектига борманг, чўл қуёшининг тафтида девкорлик билан ишлаётган азаматлар меҳнати ва ғайратидан завқланмай, қойил қолмай иложингиз йўқ.

— Ўтган уч йилда 5,5 миллион сўмлик иш бажарган бўлсак, бу йилнинг ўзида 3,5 миллион сўмлик иш қиламиз. Йил бошида тўртинчи ва бешинчи насос станциялар котлованини Октябрь ойигача қазиб битказиш мажбуриятини олган эдик, энди уни июнда битказамиз!— Сув хўжалиги қурилиши бошқармаси коммунистлари шундай даъват билан чиқдилар. Бу даъватни ҳамма механизаторлар қувватладилар ва амалга оширишга киришиб кетдилар.

Партия ва ҳукуматимиз чўлни обод этиш учун шунча катта маблағ ажратган экан, уни тезроқ ўзлаштириб, янги ерлардан тезроқ халқ хўжалигимизга наф келтириш ҳаракатида бўлай, юбилей йилидаги меҳнат совғамиз салмоқли бўлсин деб унумлироқ ишлай, деган кайфиятни чўлқуварлар коллективининг ҳар бир аъзоси дилидан, чеҳраси ва тилидан ўқишингиз, улар қилаётган кундалик меҳнати натижасидан баралла сезишингиз мумкин.

З. ИСРОИЛОВ,
«Совет Ўзбекистони» мухбири.

УЗБЕКИСТОНДА ВЕНГРИЯ МАДАНИЯТИ ДЕКАДАСИ

«ДЎСТЛИГИМИЗ МЕТИНДЕК МУСТАҲКАМ»

ОЛМАЛИҚ, 18 май. (ТАСС махсус мухбири). Ўзбекистонда ўтказилаётган Венгрия маданияти декадасининг қатнашчилари ўз юртига олиб кетадиган ёдгорлик буюмлари коллекциясига яна бир қимматли туҳфа — ўзбек миси пластинкаси ҳам қўшилди. Бу туҳфани республика рангли металлургиясининг маркази бўлган Олмалиқ шаҳрининг ишчи ва мутахассислари меҳмонларга армуғон этишди.

Венгрия вакиллари ана шу шаҳар меҳнаткашлари ҳузурида бутун бир кун меҳмон бўлдилар. Улар шаҳар меҳнаткашларининг ишлаб чиқариш фаолияти билан ҳам, уларнинг кўп қиррали маданий ҳаёти билан ҳам қизиқиб танишдилар.

В. И. Ленин номидаги Олтинтопган қўрғошин-рух комбинатининг кўп минг кишилик коллективи декада қатнашчиларини хушнудлик билан кутиб олди. Металлурглар аввало меҳмонларга кучли машина механизмлар билан руда қазиб чиқарилаётган карьерни кўрсатдилар. Улар ўз ишлари, Олмалиқ шаҳрининг тез юксалиб бораётганлиги ҳақидаги ҳикояларини мис саралаш фабрикасида давом эттирдилар.

Венгер-совет дўстлиги жамияти президиуми раисининг ўринбосари, академик Ласло Кардош бундай деди:

— Ўзбек металлурглари катта муваффақиятларга эришганлар. Улар билан бирга республикангизнинг бутун халқини қутлаш мумкин. Олмалиқда кўрганларимиз Ўзбекистон экономикаси ва маданияти ғоят тез ўсиб бораётганлигининг ёрқин далили бўлди.

Меҳмонлар ва уларнинг хушнуд мезбонлари шу куни кўп нарсалар ҳақида суҳбатлашдилар. Лекин бунда Венгрия билан Совет Иттифоқи халқлари дўстлиги ва қардошларча ҳамкорлигининг улуғворлиги ҳақида айниқса муфассал гаплашиб олинди. Комбинат коллективининг митингида икки мамлакат ва бутун социалистик лагерь меҳнаткашларининг бирлиги шарафига табрик сўзлари янгради.

Инженер М. М. Маҳмудов, комбинат партия комитетининг секретари Д. И. Токарев ва металлургларнинг бошқа вакиллари меҳмонларни табриклаб нутқ сўзладилар.

— Совет-венгер дўстлиги худди бизнинг Олмалиғимиздек тез юксалиб бораётганлиги бизни қувонтирмоқда, — деди ўз нутқида сувоқчи С. В. Шильнова. — Бу дўстлик бамисоли метиндек мустаҳкам ва ломамиз сингари ажойибдир.

— Бизнинг меҳнатимиз, — деди мис эритиш заводининг формовшиги К. Шеров, — Совет Иттифоқининг, барча социалистик мамлакатларнинг қудратини мустаҳкамлашга ҳисса бўлиб қўшилаётганлиги билан фахрланамиз.

Венгрия делегациясининг бошлиғи — Венгрия Социалистик ишчи партияси Марказий Контроль комиссиясининг раиси, Венгрия Халқ Республикаси Давлат мажлисининг депутати Янош Бруттьо металлургларга меҳнатда, Улуғ Октябрнинг 50 йиллигини муносиб кутиб олиш учун бошланган мусобақада янгидан-янги муваффақиятларга эришувларини тилади. У, Днешдьер шаҳридаги В. И. Ленин номли металлургия комбинати ишчи ва хизматчиларининг совғаси — ана шу корхона эмблемасини тўпланганларнинг давомли қарсаклари остида ўзбек металлургларига топширди.

Кечқурун Ўзбекистонда ўтказилаётган Венгрия маданияти декадасига бағишлаб Олмалиқ жамоатчилигининг тантанали кечаси бўлди. Кеча қатнашчилари ҳозирги байрам венгер ва совет халқларини тағин ҳам кўпроқ яқинлаштиришга ёрдам беради деб ишонч билдирдилар.

Олмалиқликларни венгер артистлари ниҳоятда хурсанд қилдилар. Металлурглар маданият саройининг саҳнасида венгер қўшиқлари баралла янгради ва рақслари авжига чиқди. Шуни айтиш керакки, концертдан меҳмонлар ҳам, мезбонлар ҳам хурсанд эди. Миннатдор томошабинлар венгер санъати арбобларига бўлган ўз муҳаббатларини қизғин қарсаклар билан ифодаладилар. Будапешт радиосининг солисти Каталин Мадарас эса, ўзбек дўстларининг ёрдами билан Олмалиқда «Наманганнинг олмаси» қўшиғини ва серқуёш Ўзбекистоннинг бошқа баъзи ашулаларини ўрганиб олди. Томошабинларнинг фикрича, у энди бу қўшиқларни ўз репертуарига қўшса ҳам бўлади.

Шундай қилиб, декада Ўзбекистон бўйлаб қадам ташлади. Декада қатнашчилари Мирзачўлда, Самарқанд ва Навоий шаҳарларида, Фарғона водийсининг шаҳар ва қишлоқларида бўлиб, яна кўпгина учрашувларнинг шоҳиди бўладилар.

БИЗНИНГ ИНТЕРВЬЮ

САНЪАТИНГИЗ МУХЛИСИМАН

Добош ОТТИЛО, композитор.

Тошкент аэропортида кутиб олинишимиз биланоқ сизларнинг ноёб санъатларингиз олдида ҳангу-манг бўлиб қолдим. Беқасам тўн кийиб, атлас қийиқ боғлаган чуст дўппилик созандалар чалган наволар мени қойил қолдирди. Мен ана шундай санъатни жуда-жуда севаман. Қани эди ана шу карнай-сурнай ва доира чолғуларингизни чалишни ўрганиб олсам ва уни куйлатиб роҳат қилсам.

Мен Венгрияга қайтиб боргач, бу ерда олган таассуротларимни, завқ-шавқ ва илҳомларимни ифодаловчи қўшиқлар яратиш ниятидаман. Ўзбек куйларини ўрганиб кетиб, улар асосида бирорта симфония яратиш иштиёқи қалбимни чулғаб олди. Чунки мафтункор ўзбек музикалари рақс ва халқ куйлари мени ўзига ром этди.

ИНСОН САЛОМАТЛИГИНИНГ СОДИҚ ПОСБОНЛАРИ

СССР Қизил Крест ва Қизил Ярим Ой жамиятлари VI Бутуниттифоқ съезди ўз ишини тамомлади. Шундан кейин жамиятлар Союзи Ижроия Комитетининг бўлиб ўтган пленумида Ижроия Комитетининг раиси қилиб профессор Г. А. Митерев, раис ўринбосари қилиб Ф. Г. Захаров ва З. С. Майорова сайландилар.

ХРОНИКА

СССР Олий Совети Президиуми ўртоқ В. Е. Семичастний бошқа ишга ўтганлиги сабабли уни СССР Министрлар Совети ҳузуридаги Давлат хавфсизлиги комитети раиси вазифасидан озод қилди.

ЎРТОҚ Ю. В. АНДРОПОВ СССР МИНИСТРЛАР СОВЕТИ ҲУЗУРИДАГИ ДАВЛАТ ХАВФСИЗЛИГИ КОМИТЕТИНИНГ РАИСИ ҚИЛИБ ТАЙИНЛАНДИ

СССР Олий Совети Президиуми ўзининг шу йил 18 майдаги Фармони билан ўртоқ Юрий Владимирович **Андроповни** СССР Министрлар Совети ҳузуридаги Давлат хавфсизлиги комитетининг раиси қилиб тайинлади. (ТАСС).

ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИНИНГ ФАРМОНИ

А. Аҳрорқулов ва В. В. Чусовни «Ёнғинда жасорат кўрсатганлик учун» медали билан мукофотлаш тўғрисида

Ўт ўчиришда ва социалистик мулкни қутқариб қолишда кўрсатган жасурлиги, мардлиги ва фидокорлиги учун Ўзбекистон ССР жамоат тартибини сақлаш министрлиги 2-профессионал ўт ўчириш командаси бўлинмасининг командири Асрор Аҳрорқулов ва Самарқанд область ижроия комитети жамоат тартибини сақлаш бошқармаси ёнғиндан ҳимоя қилиш бўлимининг старший инспектори Владимир Васильевич Чусов СССР Олий Совети Президиуми номидан «Ёнғинда жасорат кўрсатганлик учун» медали билан мукофотлансин.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Раиси
Е. НАСРИДДИНОВА.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Секретари
Р. САХИБОЕВ.

1967 йил 17 май, Тошкент шаҳри.

* * *

Самарқанд темир йўл станциясида ўт чиқди. «Гигант» ошхонаси ёнарди. Ҳордиқ чиқараётган ўртоқ В. В. Чусов ёнғин чиққанлиги тўғрисида хабар топгач, ўт чиққан жойга етиб келиб, жанговар участкалардан бирида ўт ўчиришга раҳбарлик қилди. У 12 метр баландликдаги энг хавфли участкада турар экан, жасорат ва мардлик кўрсатди. У ўт ўчиришга раҳбарлик қилишдаги моҳирона ҳаракатлари билан 400 минг сўмдан ошиқ миқдордаги кўпгина моддий бойликларни ўтдан қутқариб қолди.

Ўртоқ А. Аҳрорқулов ҳам ўт ўчириш пайтида энг хавфли участкада бўлди. У моддий бойликларни ўтдан қутқарар экан, жасурлик ва мардлик кўрсатди.

Чусов ва Аҳрорқулов ўртоқларнинг баданлари ўт ўчиришда жароҳатланди.

ШОЛИ ЭКИШ КЕЧИКЯПТИ

Оролнинг жанубидаги бўз ва партов ерлар ўзлаштирилиб, деҳқончилик оборотига киритилмоқда. Шоли экиладиган майдонлар йил сайин кенгайтирилиб, ундан олинадиган ҳосил кўпаймоқда. Шундай қилиб, Амударёнинг қуйи оқими йирик шоликорлик районига айланмоқда.

ТАШВИШЛИ СИГНАЛ

Шоликорликни янада ривожлантириш мақсадида ўтган йилнинг охирида Нукус шаҳрида «Каракалпакирсовхозстрой» ташкил этилди. Бу эса шоликор хўжаликларга ёрдамни ва конкрет раҳбарликни кучайтириш, ички резервлар ва имкониятларни ишга солиш имконини беряпти.

Шу муносабат билан «Каракалпакирсовхозстрой» ихтиёрига 9 та ихтисослаштирилган шоликор совхозлар берилди. Юбилей йилида давлатга кўпроқ шоли етказиб беришга аҳд қилган моҳир шоликорлар техникани барвақт ремонт қилдилар, ерларни текисладилар, пол олдилар, ўғитладилар ва суғордилар. «Равшан», «Маданият», Чапаев номли совхозларда худди шундай қилинди. Ана шу совхозларнинг коллективлари Автоном республикада биринчи бўлиб шоли экишни бошлаб юбордилар. Ҳар гектар ердан олинадиган ҳосилни 35—40 центнерга етказиш учун курашаётган ўнлаб бўлимлар, бригадалар шоли экишни тугалладилар. Дастлаб экилган майдонларда уруғ тўла униб чиқди. Ҳозир шоликорлар парвариш ишларини бошлаб юборишга қизғин тайёрлик кўрмоқдалар.

Лекин Автоном республиканинг ҳамма хўжаликларида ҳам шоли экиш кўнгилдагидек боряпти, деб бўлмайди. Кўпчилик совхозларнинг раҳбарлари ҳавонинг исиб кетиши ва ариқ-каналларда сувнинг етарли бўлишига қарамасдан, баҳор кечикиб келди, ҳаво салқин бўлди, сув етишмайди, ишчи кучи кам деган баҳоналарни рўкач қилиб, экиш ишларининг чўзиб юборилишига йўл қўймоқдалар.

«Каракалпакирсовхозстрой»га қарашли хўжаликлар юбилей йилида 12 минг 200 гектар майдонга шоли экишни 15 майда тугаллашлари керак эди. Ҳозиргача эса 8 минг 735 гектар майдонга шоли экилди. Қанчадан-қанча тайёр ерлар бўлишига қарамасдан, техника ва ишчи кучларидан тўла фойдаланмаслик натижасида экиш кечикяпти. К. Соғиндиқов директорлик қилаётган «Партия XXII съезди» совхозида пландаги 1500 гектар ўрнига энди 900 гектар, Ч. Ли директорлик қилаётган «Олтинкўл» совхозида 1700 гектар ўрнига 1212 гектар, К. Ким директорлик қилаётган «ВЛКСМ 45 йиллиги» совхозида 1100 гектар ўрнига 686 гектар майдонга шоли уруғи экилди. Ана шу совхозларда ерларни ҳайдаш, текислаш ишларининг суръати ва сифати талабга жавоб бермайди. Техника ва ишчи кучлари дала ишларига тўла сафарбар қилинмаган.

«Қораўзак», «Октябрь» совхозларида ерларни ҳайдаш ва текислашда агротехника қоидалари бузиляпти, яхши тайёрланмаган карталарга шоли уруғи ташланмоқда. Экишнинг сифати билан на директор, на агроном, на халқ контроли комитетига кўмаклашувчи группа аъзолари қизиқяпти.

Айрим совхозларда меҳнат интизоми ҳаддан ташқари бўшашиб кетган. Ишчилар хоҳлаган пайтда ишга келишади, хоҳлаган пайтда уйларига кетишади. Бундай аҳволни «Майёб» совхозида ҳам кўриш мумкин. Совхоз директори Т. Орзиевдан шоли экишни тезроқ тамомлаш учун қандай тадбирлар кўриляпти, деб сўрадик. У, ишимиз унмаяпти. Лекин шундай бўлса ҳам экишни тезроқ тугаллашга ҳаракат қиляпмиз, деб дудмал жавоб берди.

Бу совхоз ўтган йили планни бажармади. Совхоз директори Т. Орзиев камчиликларни йўқотамиз, планни ошириб бажарамиз, деб ваъда берган-берган. Бироқ у ваъдасига вафо қилмайди. Шу совхозда 462 ишчи маош олади. Шундан фақат 85 киши ер ҳайдаш, шоли экишда қатнашмоқда. Маош олаётганларнинг сони кўпу, аммо далада ишлаётганларнинг баракаси йўқ. Кўпчилик ишчилар иккинчи даражали ишлар билан банд. Устахоналарда кўплаб техниканиң чанг босиб ётибди. Масалан, 22 та ҳайдов трактори шу кунгача дала ишларига қатнашгани йўқ.

Сув — шолининг жони. Шоли экилган кундан бошлаб то пишиб ўроқ тушгунча сув талаб қиладиган экин. Шунга қарамай, «Октябрь», «ВЛКСМ 45 йиллиги», «Партия XXII съезди» совхозларида экилган шолини суғориш пайсалга солинмоқда. Шу совхозларнинг ҳар бирида шу кунгача экилган шолининг атиги 350-500 гектари суғорилган, холос. Натижада шоли экилган кўпгина майдонлардаги уруғ қуёш нурида қуриб, қушларга ем бўлмоқда. Шу хўжаликларда суғоришнинг агротехника муддати 7-8 кун кечикмоқда. Бу, ҳосилдорликка ҳозирнинг ўзидаёқ анча путур етди, деган гап. Шоли экилган пайтда ишчиларнинг камида 80 проценти суғориш ишларига жалб қилиниши керак. Хўжаликларнинг раҳбарлари бу ҳақда қайғиришмаяпти.

Совхозларда техникани ремонт қилиш ва уни барвақт шайлаб қўйиш ҳақида ҳам ҳеч ким ўйламаяпти. Шоликор совхозларда 260 та комбайн, 106 та жатка ва кўп сонли бошқа хил қишлоқ хўжалик машиналари бор. Уларнинг деярли ҳаммасини капитал ва жорий ремонт қилиш зарур. Лекин бирорта ҳам совхозда ремонт тугаллангани йўқ.

«Каракалпакирсовхозстрой»га қарашли совхозларнинг шоликорлари бу йил 29 минг тонна шоли етиштириш, шундан камида 25 минг тоннасини давлатга сотиш мажбуриятини олганлар. Ишни юксак мажбуриятга яраша ташкил қилиб, экишни тез муддатда тугаллаш ва экинни парвариш қилишни уюшқоқлик билан бошлаб юбориш зарур. Шундагина олинган юксак мажбуриятни муваффақиятли бажариш мумкин.

Р. ЕШИМБЕТОВ,
«Совет Ўзбекистони» мухбири.

ПАРТИЯ ТУРМУШИ

ЯНГИЛИККА ИНТИЛИБ

Партия ташкилотлари фаолиятида сўнгги йилларда катта ўзгаришлар юз берди. Улар сон жиҳатдан ўсди, ташкилий жиҳатдан мустаҳкамланди, омма орасидаги таъсир кучи ортди. Маълум мақсадни кўзлаб иш кўрадиган, тадбиркор, изчил бўлиб қолди. Янгиликни вақтида пайқаяпти, ташаббус ва прогрессив усулларга кенг йўл очиб беряпти. Экономикани мустаҳкамлаш, меҳнаткашлар турмуш маданиятини юксалтириш тўғрисида ғамхўрлик қиляпти. Бу — район олдида турган сиёсий-хўжалик вазифаларни муваффақиятли ҳал этишда муҳим омил бўляпти.

Беш йилликнинг иккинчи даврасн — 1967 йилда районимиз олдида улкан вазифалар турибди. Давлатга 56 минг тонна пахта, 3 минг тоннадан зиёд гўшт, 4 ярим минг тоннадан кўпроқ сут, 225 тонна пилла ва бошқа маҳсулотлар етказиб беришимиз керак. Мўлжалланган маррага сўзсиз етамиз. Чунки партия ташкилотлари меҳнаткашлар оммасини улкан вазифаларни бажаришга сафарбар этяпти, халқимиз эса меҳнатга онгли муносабатда бўляпти.

Лекин халқ мақолида айтилганидек, «ҳолва деган билан оғиз чучимайди». Белгиланган режани амалга ошириш, нишонга олинган манзилга етиш учун ақл-заковат, куч-ғайратни тўла ишга солиш, пешана тери тўкишга тўғри келади. Район партия комитети вазиятни ҳисобга олиб, бир қатор тадбирларни амалга оширяпти.

Меҳнаткашлар орасида оммавий-сиёсий, ташкилий-тарбиявий ишлар кучайтирилди. Хўжалик йилининг вазифалари пропаганда ва агитациянинг энг таъсирчан форма ва методлари орқали уларга тушунтирилмоқда. Шу асосда янгилик, ташаббуслар майдонга чиқяпти, ижодий юксалиш бўляпти.

Район пахтачилик тарихига кўз ташланса, ажойиб манзара кўринади. **Кейинги уч йилда пахта ҳосилдорлиги гектар бошига 5,7 центнер кўтарилди, ялпи пахта миқдори 10,5 минг тонна кўпайди.** Демак, районда пахтачиликни тараққий эттириш учун жуда катта резервлар бор. Партия ташкилотлари ана шу резервларни топиш ва ишга туширишга ҳаракат қиляпти.

Маълумки, алмашлаб экишни жорий этиш ҳосилдорликни оширишда катта роль ўйнайди. Пахта-беда алмашлаб экиш схемасини кенг жорий қиляпмиз. Ҳозирдаёқ қарийб 3 минг гектар майдонда бедазор ташкил этилди. Район хўжаликларида пахта-беда алмашлаб экиш структураси 12,4 процентни ташкил этди. Шуниси қувончлики, бедачиликка жиддий эътибор берилиши, агротехника тадбирлари тўла амалга оширилиши туфайли хўжаликларнинг ҳаммаси ўзини ўзи сараланган беда уруғи билан таъминлаётир. Келаси йили бедазорларни 5 минг гектарга етказиш кўзда тутиляпти.

Ҳосилдорликни ошириш воситаларидан бири маҳаллий ўғитдир. Маҳаллий ўғит тўплаш, ундан тўғри фойдаланиш тўғрисида кўп гапирилади, маълумот тўпланади, ишчи кучи, маблағ сарфланади, транспорт ажратилади. Аммо йил охирига борганда жамғарилган ўғитдан қандай наф кўрилгани, ҳосилдорлик қанчага ошгани, маҳсулот таннархи қанчага камайгани билан биров қизиқмайди. Биз бу масалада ҳам тартиб ўрнатдик. Ҳар йили район бўйича ўртача 152 минг тонна маҳаллий ўғит жамғарилади. Лекин бу ўғит ҳамма экин майдонларини ўғитлашга етмайди. Шунинг учун пахта ерлари уч группага бўлиниб, ҳар йили 8 ярим минг гектар ерни ўғитлашни лозим топдик, ерларни ўғитлаш графиги ишлаб чиқилди. Колхоз ва совхозларда йил—ўн икки ой маҳаллий ўғит тўплайдиган махсус бригадалар тузилиб, уларга транспорт воситалари бириктилди.

Каттақўрғонликлар ўтган йили ғўзани группа усулида суғориш, исрофгарчиликка барҳам бериш ташаббусини бошлаган эдилар. Бу метод ҳамма жойда қўллаб-қувватланди. Йилнинг якуни, группа усули қўлланганда оз сув билан катта майдонлардаги ғўзаларни қондириб суғориш мумкинлигини исботлади. Партия ташкилотларининг ташаббуси билан хўжаликларимизда 3 минг киши шу методни ўрганиб олди. Эндиликда сувнинг камчил бўлиши пахтакорлар учун хавф туғдирмайди. Ҳар бир сувчи ёшлардан икки-уч шогирд тайёрлаяпти.

«Чимбойобод» колхозини (раиси Р. Намозов, партия комитетининг секретари Т. Орзиев ўртоқлар) илғор тажрибалар мактаби деб аташади. Бу гапда жон бор. Колхоз аъзолари қўриқ ва партов ер очиш ҳисобига экин майдонини анча кенгайтиришди ва районда биринчи бўлиб пахта-беда алмашлаб экиш схемасини тиклашди. СССР Олий Советининг депутати О. Ҳусайнов раислик қилаётган Ленин номли колхозда ҳам янгиликларга кенг йўл очиб беряпти. Ҳар икки хўжаликда маҳаллий ўғит ва сувдан навбатлаб фойдаланиш схемаси кенг жорий этилди. Натижада ўтган йили ҳосилдорлик гектар бошига 31-35 центнерга етди. Уларнинг бой тажрибаси райондаги барча колхоз ва совхозларнинг мулкига айланди.

Район партия комитети бошланғич партия ташкилотларининг барча соҳалардаги раҳбарлик ролини кучайтиряпти. Коммунистларни маҳсулот етиштиришнинг тақдири ҳал қилинаётган участкаларга тўғри жойлаштириш, ишнинг сон ва сифати учун масъулиятини ошириш, авангард бўлишини таъминлашда кўмаклашяпти. Шуниси қувончлики, сўнгги йилларда Ленин партияси сафига қабул қилинган кишиларнинг 70 процентдан кўпроғи пахтачилик бригадалари, автотрактор парклари, сут-товар фермаларида ишлаяпти, дала гвардиячиларининг кўпчилиги коммунистлардир. Партия ташкилотини оммага, ишлаб чиқаришга тағин ҳам яқинлаштириш мақсадида бошланғич-цех партия ташкилотлари тузилди. Секретарликка ташкилотчи, ишнинг кўзини биладиган, меҳнаткашларни улкан вазифаларни бажаришга сафарбар этиш қўлидан келадиган кишилар, жумладан хотин-қизлар сайланди, уларга раҳбарлик малакасини оширишда ёрдам беряпти. Район партия комитети ташкилий бўлими ҳузурида консультация столи ташкил қилинган, партия ички ҳаётига доир адабиётлар ва ҳужжатлар қўйилган. Бошланғич ташкилот секретарларининг семинарлари, тажриба алмашув кечалари ўтказиб турилади.

Ҳар йили карталарни планировка қилишга кўп вақт, маблағ, ишчи кучи кетади, техника воситалари ишлатилади. Шу тадбирни узоқ муддатни мўлжаллаб ўтказиш мумкин эмасмикин? Партия ташкилотлари ва коммунистларни ана шу савол ҳаяжонга солди. Излаганга бахт ёр, деганларидек, кўп изланиш, тадбирлар қўллаш натижасида бу саволга ижобий жавоб топилди. Коммунист агрономлар, гидротехниклар, ер тузувчилардан иборат тузилган комиссиялар карталарни узоқ муддатга мослаб планировка қилиш усулини ишлаб чиқдилар. Бу усул дала ишларини комплекс механизациялаш, хусусан теримни машиналаштиришда катта қулайликлар туғдирмоқда.

Ҳисобини билмаган — ҳамёнидан айрилади, деган гап бор. Шуниси қувончлики, колхозчи-деҳқонларимиз, совхозларнинг ишчилари ҳисобдон бўлиб қолдилар. Кирим билан чиқим, фойда билан зарарнинг илдизини яхши таҳлил қиляптилар. Бу ҳол партия ташкилотларидан уларнинг фикр-мулоҳазаларини такомиллаштиришда кўмак беришни тақозо этди. Шу мақсадда район партия комитети ҳузурида экономика совети тузилди. Советда хўжаликларнинг барча тармоқлари ва иқтисодий кўрсаткичлари анализ қилиб борилади, амалга оширилган энг яхши тадбирлар оммалаштирилади. Колхоз ва совхозларда ҳам шундай советлар ташкил қилинди. Мақсадимиз шуки, ишлаб чиқаришга кетаётган сарф-харажатни камайтириб, маҳсулот миқдорини кўпайтириш, таннархни арзонлаштириш, шу йўл билан хўжаликлар экономикасини мустаҳкамлаб, халқ фаровонлигини оширишдир.

Юқорида айтилганидек, районимиз бўйича бу йил 56 минг тонна «оқ олтин» етиштирилиши керак. Бундай кўрсаткичга эришиш учун ҳар бир колхоз, совхоз, бўлим, бригада, звено, ҳар бир коммунист ишлаб чиқариш плани ва шахсий режасига эга бўлмоғи керак. Кўзда тутилган тадбирларни рўёбга чиқаришда мутахассислар, механизаторлар бош-қош бўлишлари лозим. Район партия ташкилотлари айнан шуни кўзлаб иш тутяптилар. Бу тадбир пиллачилик, ғаллачилик, чорвачилик, боғдорчилик, сабзавотчилик ва бошқа тармоқларга ҳам тўла жорий этилди.

Янгийўлдаги Ҳамроқул Турсунқулов номли колхоз билан Тожикистоннинг Регар районидаги Ленин номли колхоз пахтакорларининг юбилей йилида гектаридан 40 центнердан пахта ҳосили етиштириш ҳақида бошлаган ватанпарварлик ташаббуси районимиз меҳнат аҳлини янги ғалабаларга чорламоқда. Чақириққа «лаббай» деб жавоб берган «Ленин йўли», Крупская номли, «Правда», Энгельс номли, К. Маркс номли ва бошқа колхозларнинг пахтакорлари бир йилда ҳосилдорликни 5-6 центнер кўтаришга аҳд қилдилар. Пахтачиликдаги машъалларимиз П. Бухориев, З. Ҳомидова, С. Муртазоев, Т. Эрдонов, А. Тўхтаев, Ш. Ҳомидов, Ж. Исломовлар бошлиқ бригадаларнинг аъзолари 45-50 центнерлик ҳосил учун юриш бошладилар.

Ҳамма майдонларда чигит бир текисда ундириб олинди. Кўчатлар сони кўзда тутилган миқдорда бўлди. Биринчи парвариш тугалланди. Бутун куч, техника воситалари ғўза парваришини янада кучайтиришга сафарбар этилаётир. 1967 йил—юбилей йили. Совет ҳокимиятимизнинг 50 йиллик юбилейини районимиз меҳнаткашлари муносиб совғалар билан кутиб оладилар.

С. ТЎХЛИЕВ,
Каттақўрғон район партия комитетининг биринчи секретари.

АЙНИЙГА ЁДГОРЛИК МУЗЕЙИ

С. Айний Самарқанднинг Регистон маҳалласида узоқ вақт истиқомат қилган. «Қуллар», «Дохунда» романларини шу ерда ёзиб, нашр эттирган.

Атоқли ёзувчи ва олим яшаб ижод этган Регистон кўчасидаги 94-уй ёдгорлик музейига айлантирилди. Кеча Айнийнинг ёдгорлик музейини тантанали равишда очиш маросими бўлди.

Шаҳар партия комитетининг биринчи секретари М. Н. Ҳайитов митингни очди. Тожикистон ССР Олий Совети Президиумининг раиси Р. Холов ёзувчининг ҳаёти ва ижоди ҳақида гапирди.

Ўзбекистон ССР Министрлар Советининг раиси Р. Қурбонов нутқ сўзлаб, ёдгорлик музейи эшигини очди. Музейни очиш маросимида Туркманистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари Б. Овезов, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг секретарлари В. Г. Ломоносов, Р. Н. Нишонов, СССР Олий ва ўрта махсус таълим министри В. П. Елютин, Ўзбекистон ССР Министрлар Советн раисининг ўринбосари С. О. Азимов, Тожикистон ССР Министрлар Совети раисининг ўринбосари М. Каримова ўртоқлар иштирок қилдилар.

Л. ЭРГАШЕВ,
«Совет Ўзбекистони» мухбири.

ЁШ ЛЕНИНЧИЛАР БАЙРАМИ

Кеча В. И. Ленин номидаги Бутуниттифоқ пионерлар ташкилоти асосланганлигига 45 йил тўлган кунда Москванинг Қизил майдонида пионериянинг юбилейи шарафига пойтахт ёш ленинчилари ва Москва атрофи болаларининг тантанали марш-паради ва намойиши бўлди. (ТАСС).

ХАЛҚҚА ХИЗМАТ — ОЛИЙ ҲИММАТ

ҲАММА РАҲМАТ ДЕСИН

Совет ҳокимиятининг дастлабки йилларидаёқ В. И. Ленин умумий овқатланиш шохобчаларини коммунизм куртаклари, деб атаган эди. Коммунистик партия ва ҳукуматимиз В. И. Ленин кўрсатмаларига амал қилиб, умумий овқатланишни кенг ривожлантиришга қаратилган муҳим тадбирларни ишлаб чиқди. КПСС Марказий Комитети ва СССР Министрлар Советининг «Умумий овқатланишни янада ривожлантириш ва яхшилаш чоралари тўғрисидаги» қарори бу борада қилинган ғамхўрликнинг янги ифодаси бўлди.

Мазкур қарорни амалга ошириш учун бутун мамлакатда бўлганидек, республикамизда ҳам катта ишлар олиб борилмоқда. Республикамизда умумий овқатланиш шохобчалари кун сайин ўсиб бормоқда, унинг моддий техника базаси мустаҳкамланмоқда. Қишлоқ ва шаҳарлардаги ресторан, ошхона, кафе, чойхоналар ҳозирги замон ускуналари, энг яхши холодильниклар билан жиҳозланган. Қатор умумий овқатланиш тармоқларида хўрандаларга хизматни яхшилаш, сифатли ва ширин овқатлар тайёрлаш учун, бир сўз билан айтганда, хизмат маданиятини тобора ошириш учун барча резервлар ишга солинмоқда. Бундай корхоналарнинг хизматидан кўпчилик баҳра олмоқда, у ерга қатнаётган хўрандаларнинг сони кундан-кунга ошиб бормоқда.

Лекин ҳамма жойда ҳам ҳаёт тақозо этган мазкур қарорни амалга оширишда ташаббус кўрсатилаётир, деб бўлмайди. Умумий овқатланишни уюштиришда қатор камчиликлар мавжуд. Айниқса ошхона, чойхона, ресторан ва кафелар аҳолининг ўсиб бораётган талабини қондира олмаётир. Ҳозирги пайтда аҳолининг минг жон бошига ҳисоблаганда умумий овқатланиш корхоналаридаги ўринларнинг сони жиҳатдан республикамиз иттифоқ кўрсаткичларига қараганда анча орқада қолмоқда. Шу нарса ачинарлики, умумий овқатланиш корхоналарини ривожлантириш плани асосан иқтисодий жиҳатдан кам фойдали кичик корхоналар қуриш ҳисобига ўсмоқда. Бундай ошхоналарда хўрандалар учун қулай шароит яратиш ҳам қийин бўлмоқда. Ўтган етти йиллик мобайнида очилган умумий овқатланиш корхоналари пландаги ўртача 40 ўринга 19 ўринга эга бўлган. Фарғона, Қашқадарё, Сурхондарё областларида умумий овқатланиш тармоқларини ривожлантириш, айниқса суст бормоқда.

Саноат корхоналарида ишчилар, хизматчилар учун қулай бўлган ошхоналар қурилишига алоҳида эътибор бериш лозим. Корхона маъмурияти, партия, касаба союз ташкилотлари бу ҳақда жиддий бош қотиришлари лозим. Ҳозир ўртача ҳисобда саноат корхоналарида минг ишчига 60-61 ўрин тўғри келади. Аслида эса 100-150 ўрин бўлиши даркор. Тошкентдаги 1 ва 2-пойафзал фабрикаларида, «Қизил тонг» фирмасида, Қаршидаги тўқимачилик фабрикасида эса аҳвол бундан ҳам баттар. Бу ерларда ҳар минг ишчига 40-50 ўрин тўғри келади. Кўпгина қурилишларда, колхоз ва совхозларда, мактабларда аҳвол бундан ҳам ёмон. Мазкур корхона, колхоз ва совхозларнинг маъмуриятлари ошхоналар тармоғини кенгайтириш, уларда хизмат маданиятини яхшилаш ҳақида кун сайин ғамхўрлик кўрсатиш ишлаб чиқариш планини бажаришдек муҳим эканини тушунмаётирлар. Маориф, қишлоқ хўжалик, енгил саноат министрликлари партия ва ҳукуматнинг кўрсатмаларини бажариш учун, ўзларига тегишли бўлган корхона ва хўжаликларда умумий овқатланишни яхши йўлга қўйиш учун актив курашмаётирлар.

Республикада умумий овқатланиш тармоқларида ўринлар етишмай турган ҳозирги бир пайтда капитал қурилиш учун ажратилган маблағ йил сайин ўзлаштирилмай қоляпти. Ўтган йили республикада савдо ва умумий овқатланиш учун ажратилган капитал маблағ плани фақат 91 процент бажарилди, холос. Бу йил ҳам қатор қурилишларда сусткашлик давом этмоқда. «Главташкентстрой»нинг 153-қурилиш трести (бошқарувчиси ўртоқ Назарбеков) 100 ўринли кафени уч йилдан буён қуриб битказа олмаётир. Мазкур трест Савдо марказида 425 ўринли умумий овқатланиш тармоғини бунёдга келтиришни ҳам чўзиб юборди. 3-қурилиш тресги (бошқарувчиси ўртоқ Пикман) айби билан Киров номли паркда қурилаётган ошхона ҳамон фойдаланишга топширилгани йўқ. Ваҳолонки, мазкур ошхонани қуриб битказиш муддати 1966 йилга мўлжалланган эди.

Умумий овқатланиш корхоналарида аҳолига ҳар томонлама қулайликлар яратишда ярим фабрикатлар тайёрлаш катта аҳамиятга эга. Лекин ошхона, ресторан, кафеларда ярим фабрикат маҳсулотлар билан савдо уюштириш ғоят қониқарсиз аҳволда. Ўтган йили республика бўйича ярим фабрикат маҳсулотлар сотиш фақат 6 процентни ташкил этди, холос. Бу рақам мамлакат бўйича эришилган ўртача кўрсаткичдан икки марта камдир. Андижон, Фарғона, Сирдарё, Қашқадарё ва Хоразм областларидаги умумий овқатланиш ва савдо ташкилотларининг раҳбарлари ярим фабрикатлар билан савдони кенг йўлга қўйиш ҳақидаги партия ва ҳукумат қарорларини амалга оширишда жонбозлик кўрсатмаётирлар. Гўшт-ёғ ва озиқ-овқат саноати министрликларига қарашли корхоналарда ярим фабрикатлар ишлаб чиқаришни кенг йўлга қўйиш керак.

Таомлар сифатини яхшилаш умумий овқатланиш корхоналари олдида турган энг муҳим вазифадир. Республикамизда ширин ва сифатли овқатлар тайёрлаётган, улар турларининг ранг-баранг бўлиши учун курашаётган кўпгина ошхона ва ресторанлар ишлаб турибди. Уларнинг хизматидан харидорлар мамнун. Бироқ, халқ контроли органлари олиб борган текшириш шуни кўрсатдики, шаҳарлардаги қатор ошхона ва ресторанларда, шунингдек қишлоқ жойларидаги умумий овқатланиш тармоқларида овқатларнинг сифати паст, уларнинг тури жуда кам. Шунинг учун ҳам бундай жойларда умумий овқатланиш тармоқлари хизматидан хўрандалар норози бўлмоқдалар. Овқат тайёрлаш технологиясини бузишга, хўрандаларнинг ҳақли талабларига бефарқ қарашга ҳеч кимнинг ҳақи йўқ. Сифатли овқатлар тайёрлашда сабзавотдан кенг фойдаланиш лозим.

Янги сабзавотлар, сут ва бошқа маҳсулотларни ошхоналарга ўз вақтида етказиб бериш керак. Шунга эришиш керакки, ҳар бир хўранда ошхонага кирганда истаган овқатни топа олсин. У кўк солинган шўрва, окрошка, турли салатлар, кефир, творог—хуллас истаган таомини есин. Бунга эришишда «Ташзаготплодоовощторг» ва тайёрлов кооперациялари ўз зиммасига юклатилган вазифаларни муваффақиятли бажаришлари муҳим роль ўйнайди. Улар ўтган йили йўл қўйган хатоларни такрорламаслик учун бутун чораларни кўришлари лозим. Токи, юбилей йилида етиштирилган катта ҳосилдан ишчи, колхозчилар баҳраманд бўлишсин.

КПСС Марказий Комитети ва СССР Министрлар Советининг қарорини бажариш учун тинмай курашиш умумий овқатланиш ва савдо ходимларининг муқаддас бурчидир. Ҳар бир умумий овқатланиш корхонасининг коллективи, трест раҳбарлари, матлуботчилар Улуғ Октябрь 50 йиллиги шарафига олган юксак мажбуриятларни бажариш учун бутун резерв ва имкониятларни ишга солишлари, хизмат маданиятини тобора оширишлари керак.

Н. АҲМЕДОВ.
Ўзбекистон ССР Халқ контроли комитети савдо ва умумий овқатланиш бўлимининг мудири.

Бунака уйлар Тошкентда жуда кўпайиб боряпти. Бири-биридан кўркам ва хушбичим, фойдаланиш учун қулай ва тўкис. Мамлакатимизнинг турли шаҳарларидан келган қардошларимиз янги Тошкентни бунёд этиш учун кураш мусобақасида қувончли натижаларга эришмоқдалар. Одессалик бинокорлар ҳам республикамиз пойтахтида кўп қаватли ғиштин иморатлардан анчагинасини тиклаб бўлдилар. Ҳозир навбатдаги шундай уйнинг охирги қаватида ғишт териш ва бетонлаш ишлари тугалланмоқда. Суратда: Одесса қурилиш поездининг илғор бетон қорувчилари (чапдан), В. Боровская, С. Негитайло ва М. Богрий ўртоқлар.

А. Тўраев фотоси.

МИЛЛИОНЛАРНИНГ ҒОЛИБОНА ЮРИШИ

19 май Самарқандда илгари кам тараққий қилган мамлакатларнинг капитализм босқичини четлаб, социализмга ўтишининг энг муҳим проблемалари юзасидан чақирилган Бутуниттифоқ илмий конференцияси ўз ишини бошлади.

Конференция ишида СССР Фанлар академиясининг, иттифоқдош республикалар фанлар академияларининг, мамлакат илмий тадқиқот институтлари, олий ўқув юртлари илмий ходимлари, партия ва совет ходимлари қатнашмоқдалар. Тарихчилар, иқтисодчилар, философлар, ижтимоий фанларнинг барча соҳалари вакиллари Ўрта Осиё республикалари ва Қозоғистонда социализм қурилиши бой тажрибаларини якунлаганн тўпландилар.

Конференция президиумида Туркманистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари Б. Овезов, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг иккинчи секретари В. Г. Ломоносов, Ўзбекистон ССР Министрлар Советининг Раиси Р. Қурбонов, Тожикистон ССР Олий Совети Президиумининг Раиси М. Холов, СССР Олий ва ўрта махсус таълим министри В. П. Елютин, Ўзбекистон ССР Министрлар Совети Раисининг ўринбосари С. О. Азимов, Тожикистон ССР Министрлар Совети Раисининг ўринбосари М. К. Каримова, СССР Фанлар академиясининг корреспондент-аъзолари Б. Ғафуров, Ю. А. Поляков, Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг президенти СССР Фанлар академиясининг корреспондент-аъзоси О. Содиқов, Ўзбекистон ССР Олий ва ўрта махсус таълим министри Т. А. Саримсоқов, Қирғизистон ССР Олий ва ўрта махсус таълим министри К. Б. Билялов, Туркманистон ССР халқ маорифи министри Б. Полвонова ва бошқалар ўтиришибди.

Конференцияни В. П. Елютин кириш нутқи билан очди.

Самарқанд область партия комитетининг биринчи секретари С. Н. Усмонов конференция қатнашчиларини табриклади.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг секретари Р. Н. Нишонов «Улуғ Октябрь ва илгари кам тараққий қилган мамлакатларнинг капитализм босқичини четлаб, социализмга ўтиши» темасида доклад қилди.

Коммунизм қурилиши йўлида олға ишонч билан қадам ташлаб бораётган Ўрта Осиё Республикалари ва Қозоғистоннинг эришган муваффақиятлари бутун дунёни ҳайратда қолдирмоқда. Африка, Осиё, Латин Америкасидаги кам тараққий қилган мамлакатларнинг миллион-миллион кишилари учун Совет Шарқи янги ҳаёт мактаби бўлиб қолди. Докладчи ва конференцияда сўзга чиққанлар мана шуни таъкидлар эканлар, Совет республикаларидаги социализм қурилиши тажрибасининг аҳамияти катта эканлиги тўғрисида гапирдилар.

Конференцияда бошланган музокараларда КПСС Марказий Комитети ҳузуридаги Марксизм-ленинизм институтининг сектор мудири, тарих фанлари доктори Г. Н. Голиков, Қозоғистон университети кафедрасининг мудири профессор А. Б. Турсунбоев, Украина ССР Олий ва ўрта махсус таълим министрининг ўринбосари, тарих фанлари доктори В. Е. Маланчук, Туркманистон ССР халқ маорифи министри, республика Фанлар академиясининг корреспондент аъзоси Б. Полвонова, ТошДУ ҳузуридаги малака ошириш институтининг директори, профессор А. М. Аминов, Тожикистон ССР Фанлар академиясининг аъзоси, Тожикистон университетининг ректори, профессор С. А. Ражабов, Қирғизистон университетининг ректори, доцент С. Табишалиев, Вильнюс университетининг кафедра мудири, тарих фанлари доктори К. В. Навицкас, Минск педагогика институти кафедрасининг мудири, доцент А. Д. Молочко ва СССР Фанлар академияси Осиё халқлари институтининг директори, СССР Фанлар академиясининг корреспондент-аъзоси Б. Ғафуров ўртоқлар сўзга чиқдилар.

Конференция ўз ишини давом эттирмоқда. (ЎзТАГ).

СССР ФАНЛАР АКАДЕМИЯСИНИНГ ЯЛПИ МАЖЛИСИ

16-18 май кунлари Москвада СССР Фанлар академиясининг ялпи мажлиси бўлиб ўтди. Мажлис ишининг дастлабки икки куни президентни ва академиянинг раҳбар органи—СССР Фанлар академияси президиумини сайлашга бағишланди.

Яширин овоз бериш натижасида СССР Фанлар академиясининг президенти қилиб яна атоқли олим академик Мстислав Всеволодович Келдиш, вице-президентлар қилиб академиклар М. Д. Миллионщиков, Б. П. Константинов, Н. Н. Семенов, А. М. Румянцев, А. П. Виноградов, М. А. Лаврентьевлар сайландилар. Академик Я. В. Пейве СССР Фанлар академияси президиумининг бош илмий секретари қилиб сайланди. Академиклардан Н. Н. Боголюбов, Л. А. Арцимович, М. А. Марков, М. А. Стрикович, М. А. Садовский, Б. Н. Петров, А. Н. Несмеянов, Н. М. Жаворонков, М. М. Шемякин, Е. М. Крепс, Б. Е. Биховский, Е. М. Жуков, Ф. В. Константинов, Т. С. Хачатуров, М. Б. Храпченко СССР Фанлар академияси бўлимларининг академик секретарлари қилиб сайландилар.

Академиклар А. П. Александров, В. А. Амбарцумян, Н. Г. Басов, П. Л. Капица, В. А. Котельников, Н. В. Мельников, Н. И. Мусхелишвили, Б. Е. Патон, И. Г. Петровский, Н. А. Пилюгин, П. Н. Поспелов, А. А. Трофимук, П. Н. Федосеев СССР Фанлар академияси президиумининг аъзолари қилиб сайландилар. (ТАСС).

Ахлоқ, одоб мавзуида

ОДАМГАРЧИЛИК ҲАҚИДА

Биз ҳам барча мактаблар сингари баҳорги каникулда мактабимиз ўқувчиларини экскурсияларга олиб боришни мўлжаллаган эдик.

Шу йил март ойининг охирида икки кун шу азим шаҳарда тунашимиз учун ёрдам беришларини илтимос қилиб, эрталаб йўлга чиқажагимиз ҳақида Самарқанд шаҳар комсомол комитетига телеграмма юбордик.

Уша куни кеч соат 6 да Самарқанд шаҳар комсомол комитетига хурсанд бўлиб кириб бордик. Афсуски, биринчи секретарь касал, иккинчи секретарь сафарда, учинчи секретарь қаердадир мажлис ўтказиш учун кетган экан. Фақат ташкилий бўлим ходими Тамара Ниценко бор экан. Тамара бизни очиқ чеҳра билан кутиб олди ва телеграммани олганлигини айтди.

Бироқ секретарларнинг йўқлигини, ўзи эса ҳеч қандай ёрдам беролмаслигини билдирди. Шунга қарамай ўзи Самарқанд шаҳридаги ҳамма меҳмонхоналарга, интернат-мактабларга телефон қилиб, илтимос қилиб кўрди. Ниҳоят учинчи секретарь Наим Мўминовнинг уйига телефон қилишга журъат этди. Мўминов уйида экан, унга бизнинг келганлигимизни билдирди.

Телеграмма бериб, узоқ жойдан келган саёҳатчиларнинг жойлашишига ёрдам бериш Мўминовга топширилган экан. Телефонда Мўминов билан гаплашдим:

— Салом, ўртоқ Мўминов, сизнинг ёрдамингизга муҳтожмиз, узоқ жойдан келган эдик, ёрдам бермасангиз 60 ўқувчи ўғил-қизлар кўчада қолиб кетади. Хизмат бўлса ҳам, иложини топиб бир келиб кетишингизни илтимос қилардик.

—Трубкани Тамарага беринг?

Тамара трубкани олди, «4-ётоқхона, САМГУ» деган сўзларни бир қоғозчага ёзиб, адресни тушунтириб, биз билан хайрлашди.

Биз шу адрес бўйича ётоқхонани топиб бордик, Лекин комендант Мамат Маматқулов йўқ экан. Навбатчи қоровул комендантнинг уйига телефон қилди. Уйидан ҳеч қандай жавоб бўлмади. У кишн кутиб туришни ва ётоқхонанинг бир хонаси, зали бўш эканлигини, агар комендант келиб рухсат бермаса у бўш хоналарга бизни қўймаслигини айтди.

Кеч соат 9 гача комендантдан дарак бўлмади. Хуллас, Самарқанддай азим шаҳардан жой тополмай, кўчада тунаб қолдик. Икки бола касал бўлди.

Эртасига 2 ўқитувчи, бир шофер Мўминовнинг қабулхонаси олдида эрталабдан то тушгача навбат кутиб турдик. Бизни кўриш билан Тамара ҳол-аҳвол сўраб, кўчада қолганлигимизни эшитиб, жуда ачинди. Тамаранинг одамгарчилиги учун ҳаммамиз раҳматлар айтдик.

Тушдан сўнг идора биносига қора плашч кийган ўрта бўйли, қўлларини орқасига олиб, газета ушлаган, бошини юқори кўтариб, юраймн-юрмаймн деб бир йигит келиб, тўғри ташкилий бўлимга кириб кетди. Тамара чиқиб Мўминовнинг келганлигини айтди. Хонада бир неча одамлар ўтирган экан. Салом бериб, кириб бордик. У жуда дағал, қўпол овозда:

— Хўш хизмат?—деб сўради.

— Биз кеча кўчада тунаб қолдик, бугун ёрдам берсангиз, ҳеч бўлмаса бирор мактабдан битта синф хонасини олишга бўлса ҳам ёрдамлашсангиз.

Мўминов қулоғи кар одамларга жавоб бераётгандек бақирди:

— Биласизми? Сизлардақа экскурсантлар шаҳримизда кўп. Бас, бошимни қотирманг.

— Бирорта мактабдаги синф хоналаридан бўлса ҳам...

— Э, бўлди, синфхонада ётдингиз нимаю, кўчада ётдингиз нима? Бари бир эмасми?

Ёнимиздаги шофёр бу жавобларни эшитиб, хуноб бўлди шекилли, «Э, одамини топиб ёрдам кутаётган экансиз, ёрдам уёқда турсин, бунинг илиқ сўзлари ҳам йўқ-ку. Шу ҳам одамгарчилик бўлдими, юринглар кетамиз» деб чиқиб кетди.

Кетидан биз ҳам изза бўлиб чиқиб кетдик. Ажабо, саёҳатчиларни қабул қилма, деб Мўминовга ким буйруқ берди экан? «Меҳмон отангдан улуғ», «Буғдой нонинг бўлмаса — буғдой сўзинг бўлсин» дейди меҳмондўст, очиқ кўнгил халқимиз. Бизни ҳайратда қолдирган нарса шуки: қани Мўминовдаги одамгарчилик, ёшларга бўлган меҳр-муҳаббат, ғамхўрлик, бошқаларга бўлган ҳурмат ва эҳтиром?!

А. ҲАҚБЕРДИЕВ,
Тошкент шаҳар. 50-мактаб ўқитувчиси.

Маҳалламиз саркори

Маҳкам отани маҳалламиз аҳолиси жуда ҳурмат қилади. Чунки отахонимиз ҳамманинг кўнглини кўтаради.

Маҳкам ота бош қўшган ҳамма тўйлар файзли ўтади. Яқинда турмуш қурганлардан Файзулла, Абдуваҳоб, Неъматулла, Обиджонлар хурсандчилик билан аҳил турмуш кечиряпти.

Ҳурматли отахонимизнинг ёшлари 60 дан ошган бўлса ҳам, жамоат ишларида актив қатнашади.

Маҳкам отанинг уйига келган меҳмон унинг рафиқаси — Кароматхон опа, ўғиллари Иноят, Улмас, қизлари Умида, келинлари Назира, Саёҳат ва ширин-шакар набираларининг бир-бирига меҳрибонлигини, ота-оналарига ва келган кишиларга иззат-ҳурматини кўриб, ниҳоятда хурсанд бўлиб қайтади.

Отахон: бемор кишини кўрсангиз, икки оғиз ширин сўз билан кўнглини шод этинг, кўчада ўйнаб юрган болаларнинг нотўғри ишларини кўрсангиз, у кимнинг боласи ёки укаси бўлса ҳам, хатосини тушунтиринг деб насиҳат қиладилар.

Х. ЛУТФУЛЛАЕВ,
Чилонзор районидаги II Чарх-Камалон маҳалла комитетининг секретари.

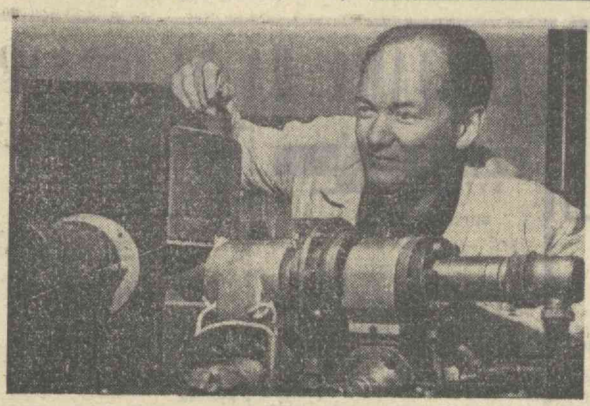

Ўрта Осиё геология ва минерал хом ашё илмий текшириш институтининг лабораторияларида гранит, ҳар хил руда ва минералларнинг ёши, келиб чиқиши аниқланади. Суратда: старший инженер Салават Мужавиров иш устида.

И. Глауберзон фотоси.

ПИЛЛА ПЛАНИ БАЖАРИЛДИ

Жарқўрғон районидаги тайёрлов пунктига «Меҳнат роҳат» колхозидан «кумуш тола» карвони келди. Бу, колхоз пиллачиларининг давлат планини тезроқ бажариш мақсадида келтирган сўнгги пилла карвонларидан бири эди. Юбилей йилида қишлоқ хўжалик маҳсулотлари етиштиришни кўпайтириш учун фидокорона кураш олиб бораётган бу хўжалик деҳқонларининг меҳнати яхши натижалар бермоқда. Улар 17- май куни фақат Сурхондарё областидагина эмас, балки республикада ҳам биринчи бўлиб давлатга пилла сотиш планини муваффақиятли адо этдилар. 220 қути ипак қурти уруғи юксак агротехника қоидалари асосида тезкорлик билан парвариш қилинди ва ҳар қути уруғдан ўрта ҳисобда 56 килограммдан пилла олинди. Қабул пунктига ҳозирнинг ўзидаёқ 12,2 тонна юқори сифатли пилла топширилди.

Колхознинг илғор пиллачилари янада яхшироқ муваффақиятларга эришдилар. Каримжон Юсупов ва Нурали Жуманазаров ўртоқлар бошлиқ пиллачилик бригадаларининг аъзолари ҳар қути уруғдан ўрта ҳисобда 60 килограммдан пилла териб олишди. Моҳир пиллачи Фазилат Асқарова бир қути уруғдан давлатга 107 килограмм, Ойтош Мўминова 101,4 килограмм, Сора Ҳуррамова 96,4 килограмм, Жарқин Рўзиева ва Обод Қурбонова ўртоқлар эса 70 - 85 килограммдан пилла сотдилар.

Колхозда етиштирилган мўл пилла ҳосилини териш ва давлатга топшириш давом этмоқда. Хўжалик пиллачилари ўз имкониятларини чамалаб кўриб, давлатга яна 20 центнер «кумуш тола» сотиш мажбуриятини олдилар.

Ўзбекистонда венгер маданияти декадаси

ЁРҚИН ЛЕНТАЛАР

Венгрия Халқ Республикасининг кино санъати Европа кинематографиясининг жанговар отрядларидан бири ҳисобланади. Венгер киноси жаҳон кино санъатига ажойиб арбоблар етиштириб берди, бадиий аҳамияти зўр асарлар яратиб жаҳон маданиятини дурдоналар билан бойитган америкалик машҳур кинорежиссёр Майкл Кертис, англиялик шуҳратли кинорежиссёр Александр Корда каби санъаткорлар венгер кинематографиясининг пойдеворига ғишт қўйган венгер кино санъатининг пионерларидандирлар. 1908 йилда «Проэктограф» фирмаси «Дайди лўлилар ҳаёти», «Будапештда юз берган ҳодиса» каби қисқа метражли фильмлар ишлади. 1912 йилда Венгриядаги «Гунния» фирмаси Будапештда фильм суратга оладиган биринчи павильон қуради. Бунда «Аччиқ севги», «Бир бўса тарихи», «Балиқчининг қизи» каби мелодраматик, тақлидий, бадиий савияси унча юқори бўлмаган фильмлар қўйилди.

Кейин ташкил этилган киностудия, фирмалар қатор фильмлар яратдилар. Александр Корданинг ўзи биринчи жаҳон уруши йилларида 20 га яқин бадиий фильм яратди.

1919 йилда Венгрия Совет Республикаси ғалаба қилгач, махсус кинокомитет ташкил этилиб, кино санъати ривожига кенг йўл очилди. Қатор ажойиб фильмлар яратилди. Аммо халқ ҳокимияти ағдарилгач, прогрессив кайфиятдаги киночилар ҳар томонга тарқаб кетдилар. Урушдан кейин, Венгрия Халқ Республикаси тузилгач, янги демократик санъат янада гуллаб яшнай бошлади. Венгер фильмлари жаҳон экранларига ҳам чиқа бошлади, халқаро фестивалларда совринлар ола бошлади. Ҳозир Золтан Фабри, Золтан Фаркаши, Миклош Янчо, Шандор Шара, Иштван Сабо, Ласло Раноди, Карой Макк, Феликс Марнашши, Янош Хершко сингари режиссёрларнинг номлари жаҳонга маълум. Улар яратган ранг-баранг фильмлар миллион-миллион томошабинларга маъқул бўлмоқда.

Кейинги йилларда яратилган қатор венгер фильмлари ўзбек кино-шинавандаларига ҳам маълумдир. Бу фильмларнинг кўплари ўзбек тилига ҳам таржима қилинган. Томошабинларимиз «Жулдирвоқи», «Петер» кинокомедияларини, биринчи венгер—совет фильми «Альба Регия»ни, тарихий революцион киноэпопея «Тошбағир отанинг ўғиллари» каби асарларни зўр қизиқиш билан қайта-қайта томоша қилдилар.

Экранларимизга Венгрия Халқ Республикаси маданияти декадаси муносабати билан бир қатор янги венгер бадиий ва ҳужжатли фильмлари чиқарилмоқда. Бу фильмларнинг мавзуи кенг, жанри ранг-баранг, бадиий воситалари бой. Бу фильмларда венгер халқининг узоқ ўтмиши ҳам, фашизмга қарши курашдаги жасорати ҳам ҳозирги халқ ҳокимиятини мустаҳкамлаётган ажойиб халқнинг муваффақиятлари ҳам, оилавий муносабатлардан тортиб, давлат ишларигача ҳамма воқеалар ўз аксини топган.

«Умидсизликда» бадиий фильми ўтган асрнинг 60-йилларида рўй берган тарихий воқеаларни гавдалантиради. Бу фильмда 1848 йилги Кошут бошчилигида бўлиб ўтган халқ революциясининг вакиллари бошига тушган кулфатлар ҳикоя қилинади. Халқ оғзида достон бўлган бу жасур одамлар энди адлу-адолат қўлида жиноятчи бўлиб ўтиришибди. Бунда жуда катта ваколатлар билан ҳукумат нозири қилиб тайинланган граф Гедеон Радаи игво ва қирғинлар устаси сифатида шуҳрат қозонган. Унинг одамлари — бераҳм жандармлар Кошут қўзғолонида қатнашганларни тупроқ қалъага қамаб қийнайдилар, хўрлайдилар, азоблайдилар, турли ҳийла-найранглар ишлатиб, «хоин» бўлишга мажбур этадилар. Ана шу қатор воқеалар фонида жандармларнинг золимлиги, маккорлиги очилади. Режиссёр Миклош Янчо венгер халқининг тарихий ўтмишига назар ташлар экан воқеаларни романтик бўёқлар жилвасига буркамайди, балки аччиқ ҳақиқат юзига тик боқади, унинг ҳамма томонларини рўйрост кўрсатиб, зийрак фикрли мутафаккир сифатида мушоҳада юритади, тарих сабоқларини ошкор қилиб ибратли лавҳалар чизади. Фожиали воқеалар асносида узоқ ўтмишнинг аянчли саҳифаларини санъаткор дасти билан варақлайди, венгер халқи фожиали ўтмиши ҳақида қизиқарли маълумот беради.

«Фақат кўнгилсизлик» ҳозирги замон ёшлари, куёв-келинлар муносабатларига оид кинокомедия. Режиссёр Дьюла Месарош бу проблемани талқин қилар экан ҳозирги Венгриядаги кишилар ўртасидаги бурч, севги, вафо, одамийлик каби фазилатларининг худбинлик туфайли хиралашуви, бачканалашишини кўрсатиш орқали комик ситуациялар келтириб чиқаради. Еш архитектор Эндре амакиваччаси Каройнинг чет элга кетишидан фойдаланиб, унинг уйига киради ва гаплашиб юрган қизи Агига уйланади. Аги ҳомиладор. Улар фарзанд кўришади. Аммо Карой қайтиб келиши билан фақат кўнгилсизлик бошланади. Уйсиз қолган Аги билан Эндре оилавий муносабатларида қийинчиликлар бирин-кетин чиқиб келаверди. Болани боқиш, қарзни узиш, жоҳил ота қайнатаининг ғазаби Эндрени гаранг қилади. Хотини билан ўғли қайнонасиникида туради, ўзи эса вокзалларда тунаб чиқади. Бу воқеаларнинг ўзи комик ҳолатлар вужудга келтиради, томошабин улардан дам кулади, дам дарғазаб бўлади. Ўртада мутаассиб ота ёшларга кун бермайди. Тундлик, қўполлик, худбинлик, мол-дунёпарастлик ёшлар турмушига заҳар солади. Иш қўйди-чиқдига бориб етади. Лекин пировардида улар ковишиб кетишади. Қайнона куёв-келинга жой беради. Улар яна бахтли. Куёв-келин турмушнинг дастлабки синовларига бардош бердилар. Бу фильмда таниқли венгер актёрларидан Лайош Немет Эндре ролида, Миклош Сақач ота ролида, актриса Аги Вайт Аги ролида ўйнаганлар.

«Севиш тақиқланади» бадиий фильмида машҳур венгер актрисаси Ева Руткаининг мафтункор санъати билан танишасиз. Бу фильмда йўл қурувчиларнинг ҳаёти, тирикчилиги, вақти чоғлиги, улар ўртасидаги севги муҳаббат билан ошно бўласиз.

Венгер кинематографистлари саргузашт жанрида ҳам қатор фильмлар яратганлар. Кейинги йилларда яратилган ўткир тўқнашувларни ҳикоя қилувчи бундай фильмлар орасида «Хабер фотоси», «Дарпарда ортидаги нур» картиналари ажралиб туради. Бунда венгер разведкачилари ва давлат хавфсизлиги ходимларининг машаққатли, романтик меҳнати ўз ифодасини топган.

Ҳозирги замон венгер киносининг йирик арбоби режиссёр Золтан Фабри яратган «От ўйин», «Жаноб ўқитувчи Ганнибал», «Йигирма соат» каби фильмлари билан жаҳонда шуҳрат қозонган. Хусусан унинг «Йигирма соат» фильми бу санъаткорнинг антифашистик қарашларини, инсониятт осойишталигини барқарор қилиш учун курашувчилар тарафдори эканлигини ёрқин акс эттиради. Бу фильм Москвада бўлиб ўтган тўртинчи халқаро кинофестивалда юксак мукофот олди.

Ўтган йили Карлова Варида бўлиб ўтган халқаро фестивалда яна бир венгер бадиий фильми бош совринлардан бирига сазовор бўлди. Бу ажойиб фильм таниқли венгер кинорежиссёри Андраш Ковачнинг янги асари бўлиб «Январдаги облава» деб аталади. Фильм инсоннинг ватан, жамият, одамлар олдидаги бурчи, садоқати, самимияти ҳақидаги фалсафий мушоҳадаларини баён қилади. Урушдан кейин 1946 йилда уч офицер ва бир солдат ҳарбий жиноятчилар судига тортиладилар. Авахтанинг бир хонасида бу тўрт киши ўша машъум 1942 йилнинг совуқ январь кунлари рўй берган даҳшатли воқеаларни бир-бир эслайдилар ва ўша асоссиз қирғинда ўзлари солдат ва офицер сифатида қанчалик иштирок этганликларини таҳлил қиладилар. Кўз олдимизда мустабид фашистларнинг венгер жаллодлари билан бирга қилган ёвузликлари, бегуноҳ яҳудий, серб аҳолисини ушлаб Дунай дарёсига олиб бориб ваҳшиёна отиб ўлдирганликларининг аянчли лавҳалари бир-бир жонланади. Бу ўлганлар орасида собиқ майор, ҳозир эса айбланувчи Бюкиннинг хотини ва болалари ҳам бор эди. Ана шу воқеаларда майор Бюкиннинг, капитан Тарпатакининг, прапоршчик Подзорнинг, солдат Сабонинг ҳам айблари бор.

Бу фильм уруш ва инсон проблемасига оид фалсафий масалаларни ўртага ташлайди ва уни зўр санъаткорлик билан психологик таҳлил ғалвиридан ўтказади.

Венгер кинохроникачилари ўттизга яқин фильм олиб келдилар. Бу фильмларда Венгрия Халқ Республикасининг экономикаси, халқ хўжалиги, маданий ҳаётидаги ютуқлари ҳикоя қилинади. Бу гўзал ўлканинг дилрабо лавҳалари кўрсатилади.

Маҳмуд ЯҲЕЕВ.

ТУРЛИ КАСБ ЭГАЛАРИ

ТАБАРРУК ТЕЛЕФОНЧИ

Тошкент шаҳрида 3-автомат телефон станцияси қурилиб ишга туширилганига бир неча ўн йиллар бўлди. Асад Отабеков мана шу станция пойдеворига биринчи ғишт қўйган қалдирғоч алоқачи мутахассислардан. Ўшанга ҳам мана қирқ йилча бўлиб қолди. Шу йиллар ичида алоқа саноатида жуда катта ўзгаришлар юз берди. Тошкент шаҳрида телефон тармоқлари беқиёс даражада кенгайиб кетди. Асад ака юз берган ана шу янгиликларни бирин-кетин ўрганиб-ўзлаштириб борди.

Эндиликда Асад Отабековни шаҳар телефон тармоқларининг ходимлари табаррук телефончи отахонимиз деб эъзозлайдилар. Ҳақиқатан ҳам у республика пойтахтида алоқа тармоқларини кенгайтириш ва уларнинг ишини яхшилашда бошқаларга ибрат бўларли меҳнат қилди. Телефон-телеграф алоқаси системасига ишга кирганида йигирма ёшда эди. Ўша вақтларда — бундан қирқ йил аввал шаҳар телефон станциясида маҳаллий миллат кишиларидан мутахассислар йўқ ҳисобида эди. У ишни оддий монтёрликдан бошлади. Шу касбга ихлосманд ва қобилиятли эканлигини кўрсатди. Станция раҳбарлари уни уч йилдан сўнг Ленинграддаги алоқачи техниклар тайёрлайдиган бир йиллик махсус билим юртига ўқишга юборишни лозим кўришди.

Ўқишни муваффақиятли тамомлагач Тошкентда янги типда ишлайдиган автомат телефон станциясини монтаж қилишда фаол қатнашди. Бу станция жуда катта бўлиб, 5500 номерга эга эди. Ҳозирги вақтда Асад ака шаҳар телефон тармоқлари бошқармасида техник бўлиб ишламоқда. Кўпгина билимдон кадрлар, тажрибали шогирдлар етиштирган.

Алоқа тармоқларини бошқариш мураккаб иш. Асад ака хизмат қиладиган автомат залида мураккаб машиналар жойлашган. 3 мингга яқин турли-туман приборларнинг нормал ишлашини бошқариб бориш, гижирлик қилганда созлаш ҳамиша ҳам осон кўчавермайди. Бир-биридан нозик, бир-биридан нафис асбоблар, соч толасидай ингичка симлар билан шаҳар аҳолиси ўртасида сўзлашув алоқасини бир меъёрда таъминлаб туриш алоқачи мутахассисдан катта масъулият ва маҳорат талаб этади. Асад Отабеков 60 ёшга кирган бўлса, шунинг қирқ йилини одамларга хизмат қилишдек муборак ишга сарфлаб келмоқда.

Коммунист мутахассис ўртоқ Отабеков алоқа соҳасидаги кўп йиллик самарали меҳнатлари учун медаллар билан мукофотланган, республика Олий Советининг Президиумининг Фахрий ёрлиқлари билан тақдирланган. Бир неча марта СССР ва Ўзбекистон алоқа министрлигининг ташаккурномаларини олишга муяссар бўлган одам. Унинг ўғил-қизлари ҳам техникага ихлосманд бўлиб чиқишди. Қизи Дилбар ота касбини — телефончиликни эгалламоқда. Бошқа фарзандлари ҳам эл иши учун жонкуяр, кўпчилик хизматига ҳамиша тайёр, одамлар бўлиб етишишга ҳаракат қилишмоқда.

И. ЭРГАШЕВ,

инженер.

Қарши меҳмонларига туҳфа

ҚАРШИ, 17 май. (ЎзТАГ). Қарши меҳмонларига ажойиб совға тайёрланди. Бугун улар 135 ўриндан иборат янги тўрт қаватли «Тонг» меҳмонхонасига кўчиб кирдилар.

САЛОМАТЛИК ГАРОВИ

ШАҲАР ТЕМАСИДА

Шаҳримиз тоза ва озода бўлмоғи керак. Чилонзор районида район территориясини тегишли санитария ҳолатида сақлаш учун кўпгина ишлар қилинмоқда. Ана шу олижаноб ишда уй-жой бошқармалари, корхоналар, болалар муассасалари, мактаблар коллективлари актив иштирок этмоқдалар. Тегишли ташкилотлар ва кенг жамоатчиликнинг ёрдамида район территориясининг санитария ҳолати бирмунча яхшиланди. Фурқат, Чилонзор, Муқимий, Гагарин кўчалари бунга мисол бўла олади.

Корхона ва муассасаларнинг ишчи ва хизматчилари, ўқув юртларининг студентлари ёрдамида районни ободонлаштириш ва тозалаш бўйича ҳашар ўтказилмоқда. Бу жуда яхши натижа беряпти. 3-нон заводи, «Ўзбекфильм» киностудияси территориясининг санитария ҳолати яхшиланди, 35 минг метр магистрал каналда ирригация шохобчалари тозаланди, 560 метр ариқ ремонт қилинди. Янги хиёбон барпо этилди.

Лекин шунга қарамасдан, район территориясининг санитария ҳолати ҳозирги талаблар даражасида эмас. Чунончи, 2-пиво заводи (директори ўртоқ Мирзокиров), пластмасса буюмлари заводи (директори ўртоқ Эйхер), кўн заводи (директори ўртоқ Тошхонов) раҳбарлари ўзларининг қарамоқларидаги объектларда санитария тартибини ўрнатишга бепарволик билан қарамоқдалар.

2-пиво заводи территориясида турли яшиклар, бочкалар, қурилиш чиқиндилари уюлиб ётибди. Бунинг устига завод чиқиндилари тўғридан-тўғри Бўржар анҳорига оқизилмоқда.

Пластмасса буюмлари заводининг территорияси ҳам тайёр маҳсулотлар, ҳар хил асбоб-ускуналар билан тўлиб кетган. Завод территорияси ифлос, ҳовлиларда ахлатлар уюлиб ётибди. Цехларда эса газ чиқиндиси тегишли нормадан тўрт марта ортиқ. Бу ишчиларнинг саломатлигига салбий таъсир этиши мумкин. Бўржарнинг завод территориясини кесиб ўтган қирғоқлари ниҳоятда ифлос, ишлаб чиқариш чиқиндилари ташланган.

Район территориясининг ифлослигига транспортнинг етишмаслиги ҳам сабаб бўлмоқда. Район саночистка идорасида 71 та машина бор. Лекин улардан 38-40 таси ишлайди, холос. Бунинг натижасида район территориясидаги ахлатлар вақтида олиб кетилмаётир.

Район территориясининг санитария ҳолатини тубдан яхшилаш олдимизда турган муҳим вазифадир. Бу ишда жамоатчилик актив иштирок қилиши даркор.

Э. СИМКОВИЧ,

Чилонзор район санитария-эпидемия станциясининг бош врачи.

ПОЙТАХТИМИЗ МЕҲМОНЛАРИ

ТОНГ МАМЛАКАТИ САНЪАТИ

Япония ўзининг гўзаллиги, орасталиги, яшил ва нурга бойлиги билан Тонг мамлакати деб шуҳрат қозонган. Бу ажойиб мамлакат, айниқса серзавқ, меҳнаткаш халқи ва шу халқ яратган дилрабо санъати билан маълум ва машҳурдир.

Шу кунларда ўша гўзаллик, ўша нафосат худди Тошкентимизга кўчиб келгандек. Пойтахтимиздаги Свердлов номли концерт залида Тонг мамлакати санъаткорлари — япон артистларининг гастрол-томошалари зўр муваффақият билан бошланди. Япон Варьетеси Тошкентга биринчи марта келди. Бу группа дастлаб 1922 йили Осака шаҳрида Япониянинг йирик кинематография фирмаларидан бири «Сёчику лимитед»нинг театр бўлими сифатида ташкил этилди. Труппа ижро этган биринчи асар Понкиелининг «Джиоконда» операсидаги «Соатлар рақси»дир.

Йиллар ўтиши билан театр ижодий коллективининг ҳам маҳорати, ҳам репертуари бўйиб, мукаммаллашиб борди. Декорациялар ёрқин ва мазмунли, спектакллар завқли ва оммавий тус ола бошлади. Ҳатто, театр жаҳон саҳнасида ҳам томошалар кўрсатиб, шуҳрат топди.

1963 йили труппага «Ниппон Качеки Дан» номи берилади. Труппа ижро этган спектакллар халққа жуда манзур бўлади. Артистлар саҳна маҳоратини усталик билан эгаллаганликлари учун бир неча бор турли мукофотларга сазовор бўлишади.

Пойтахтимиз меҳмонлари — Варьете артистлари Тошкентга 110 кишидан иборат составда келишди. Улар ижро этаётган номерлар жуда ранг-баранг. Бири-биридан сулув, дилбар музика, рақс, қўшиқлар хушбичим, нафис ва рангли кийимлар билан ҳамоҳанг бўлиб, кишида ажиб бир ҳис-туйғу уйғотади, ўзига бутунлай ром этади. Томоша икки қисмдан иборат. Айниқса, «Сакуси», «Улкан аждаҳо», «Париж», «Карнавал» каби ажойиб номерлар завқли ва ҳаяжонли ижро этилди.

Япон артистлари Ленинградда томоша кўрсатдилар. Тошкентдан сўнг улар Ялта, Москва, Тбилиси, Боку шаҳарларида бўлишиб, сўнгра Польшага йўл оладилар.

Тонг мамлакати санъаткорларининг томошасига марҳамат!

Суратларда: Япон артистлари саҳнада.

Л. Глауберзон фотолари.

ҒЎЗА БАРҚ УРИБ ЎССИН

А. ДАДАБОЕВ,
биология фанлари доктори

Бу йилги деҳқончилик мавсуми ўзига хос хусусиятларга эга. Баҳорнинг мураккаб об-ҳаво шароити пахтакорлар учун жуда кўп қийинчиликларни вужудга келтирди. Айни вақтда бирмунча қулай шароитлар ҳам бўлди. Апрель ойининг иккинчи ўн кунлигида об-ҳаво яхши бўлди, ҳарорат анча баланд бўлганлиги туфайли шу даврда экилган экинларнинг уруғи, шу жумладан, чигит тез — 5-7 кунда униб чиқди, экинларнинг майсаси, хусусан ғўза кўзга кўрина бошлади. Ана шу қулайликдан яхши фойдаланган Бухоро, Тошкент, Фарғона, Андижон ва Сурхондарё областларининг кўпчилик районлари ҳамда хўжаликларида экиш ишлари тез суръатлар билан борди. Экилган чигит бир текис униб чиқди ва ёш ғўза ниҳоллари соғлом ҳамда бақувват бўлиб ўса бошлади.

Апрель ойининг иккинчи ўн кунлигида об-ҳаво қулай келганлиги яна шу жиҳатдан характерли бўлдики, Фарғона ва Бухоро областларида ана шу даврда экилган чигитдан униб чиққан ғўза тупларининг сони ва уларнинг ривожи илгариги йиллардагига нисбатан бирмунча фарқ қилди, яъни кўчат миқдори кутилгандек бўлди, ёш ниҳоллар яхши ўса бошлади. Бироқ 20 апрелдан бошлаб об-ҳаво бирмунча ёмонлашди. То 12 майгача республикамизнинг деярли ҳамма областлари ва районларида илгари ҳеч қачон кўрилмаган даражада кучли шамоллар бўлди, ёмғир ҳаддан ташқари кўп ёғди.

Пахта ва бошқа экинлардан мўл ҳосил етиштириш соҳасида бой тажриба тўплаган тадбиркор деҳқонларимиз апрель ойидаги қулай фурсатдан тўғри ҳамда унумли фойдаланиб, жуда оқилона иш қилдилар. Гарчи ана шу даврда экилган ва ундириб олинган ғўзанинг бир қисми табиий офатлар натижасида нобуд бўлган ёки зарарланган бўлса ҳам, айрим майдонларга қайта чигит экиш, кўчат сонини бутлаш мақсадида қатор орасига экиш йўли билан етказилган зарарнинг ўрнини тез қоплаш ва шундай қилиб, юбилей йили мўл ҳосилига дастлабки мустаҳкам заминни яратиш мумкин бўлди.

Асл деҳқон нуқтаи-назаридан қараганда ҳам, фан ва илғор тажриба нуқтаи-назаридан қараганда ҳам бунинг фойдаси жуда катта. Чунки, **ғўза кун санайди, пахта етиштириш учун олиб бориладиган кураш ерга уруғ тушган кундан бошланади. Кимки чигитни барвақт экса у ҳосил йиғим-теримини ҳам эрта бошлайди.** Бошқача қилиб айтганда, ғўзанинг ривожланиши ва ўсиши эса у униб чиққан соатдан бошланади.

Албатта чигитни барвақт экиш ва уни тез ҳамда бир текис ундириб олиш билан бир қаторда, мўл ҳосил етиштириш учун ғўза парваришининг ҳар бир циклини ўз вақтида мукаммал ўтказиш, экиннинг ўсиши ва ривожланишини барча имкониятлардан фойдаланган ҳолда тезлаштириш, унинг барвақт шоналаши ва гуллаши, бинобарин кўсак тугишини ва ниҳоят ҳосил қилинган кўсакларнинг тезроқ очилишини таъминлаш зарур. Бунинг учун айниқса бу йилги шароитда, даставвал, ғўзани ёшлигида озиқлантириш жуда катта аҳамиятга эга. Чунки, апрель ойининг сўнгги ўн кунлиги ва май ойининг бошида бўлиб ўтган кучли ёғингарчилик, айниқса жала ва сел суви пахта майдонларига экиш олдидан ва экиш билан бир вақтда солинган ўғитни, тупроқнинг устки юмшоқ ва майда қатламини ювиб кетди, ерда ёш ниҳолларнинг баҳраманд бўлиши учун етарли миқдорда озуқа моддаси қолмади. Агар ёш ғўза биринчи кундан бошлабоқ ердан керакли даражадаги озуқани олмаса, у тез ўсмайди ва ривожланмайди, нимжон ва нозик бўлиб қолади, турли касалликларга йўлиқади ва унга бардош бера олмайди. Шу туфайли ёш экинни минерал ўғитлар, айниқса азотли ўғитлар билан, шунингдек, минерал ҳамда органик ўғитлар аралашмаси билан озиқлантиришга алоҳида аҳамият бериш керак.

Мен 27 апрелдан то 12 майгача Бухоро, Тошкент, Фарғона ва Андижон областларининг далаларини айланиб чиқдим. Шу нарса қувончлики, ҳамма ерда пахтакорлар, механизаторлар, қишлоқ хўжалик мутахассислари, партия, совет ва хўжалик органлари об-ҳаво шароити ноқулай келганлиги ва табиий офат юз берганлиги сабабли пахтачиликка етган зарарнинг оқибатларини тезроқ бартараф қилиш, қатқалоқни йўқотиш ва чигит ҳали униб чиқмаган майдонларда уруғни тез ва бир текис ундириб олиш юзасидан барча зарур чораларни кўрмоқдалар, ўзларининг бой тажрибалари ва маҳоратларини тўла ишга солмоқдалар. Ҳамма районларда ва хўжаликларда мавжуд техника ва ишчи кучи ана шу вазифани яхшироқ амалга ошириш учун курашга тўла сафарбар этилган.

Ҳозирги кунларда пахтакорлар олдида турган энг муҳим вазифалар ва бундан кейин амалга оширилиши зарур бўлган тадбирлар ҳақида бир неча оғиз гапирмоқчиман. Бир қатор районлар ва хўжаликларнинг раҳбарлари ўртасида бу йил ҳаво паст келди, шунинг учун ғўзанинг яганасини тезлаштириш хавфли, чунки об-ҳаво шароити яна ёмонлашиши мумкин, агар яганалаш тезроқ тамомланса ва шундан сўнг ёғингарчилик кўп бўлса, жала ёғиб, сел келса, ниҳолларнинг бир қисми нобуд бўлиши ва оқибатда кўчат сийрак бўлиб қолиши мумкин, деган нотўғри фикр пайдо бўлган. Бундай ўйлаш мутлақо нотўғри. Ана шу зарарли кайфиятга қарши қақшатқич зарба бериш, ғўзанинг яганаси суст олиб борилиши ва сифатсиз ўтказилишига йўл қўяётган кишиларни қаттиқ тартибга чақириш, уларга яганани кечиктириш ва уни сифатсиз ўтказиш қўпол хато эканлигини, оқибат натижада ҳосилдорликка катта путур етиши мумкинлигини яхшилаб тушунтириб қўйиш даркор.

Бир нарсани эсдан чиқармаслик керак. Колхоз ва совхозларда ҳар гектар ерга 120-125 килограммдан чигит экилди. Экилган уруғнинг ҳаммаси униб чиқса бир гектар ерда бир миллион туп кўчат бўлади деган гап. Бу йил колхоз ва совхозларда жуда яхши сифатли уруғ экилди. Маълумки, сифатли уруғ бехато униб чиқади. Демак, чигит эрта экилган ва барвақт ундириб олинган хўжаликларнинг пахта майдонларида ҳозирги вақтда ҳар гектар ерда кам деганда бир миллион туп ғўза кўчати бор. Бошқача қилиб айтганда **ҳозирги вақтда ягана ўтказилмаган майдонларнинг ҳар гектарида ғўза тупларининг сони белгиланганидан 10-12 баравар кўп. Бу, бир туп ғўзанинг озуқасига 10-11 туп ошиқча ғўза шерик бўляпти, ниҳоллар тиқилиб қолиб, яйраб ўсолмаяпти деган гап. Ғўзанинг биологияси ва унга зарур бўлган тупроқ шароити ҳар бир гектар майдонда 100 минг туп атрофида кўчат бўлсагина экин нормаль ўсиши ва ривожланиши учун имконият бўлишидан далолат беради.**

Шу сабабли ҳозир бордию, чигит униб чиқмаган майдонлар мавжуд бўлса, ана шу ерларда уруғни тез ундириб олиш чораларини кўриш билан бир қаторда, пахта майдонларидаги ортиқча ниҳолларни яганалаш йўли билан йўқотиш ва уларнинг ҳосил олинадиган ғўза тупларининг насибасига шерик бўлишига йўл қўймаслик зарур. Бундан кейин об-ҳаво шароити қандай келишидан қатъи назар, ҳамма ерда яганалаш суръатини тезлаштириш ва уни барвақт ҳамда сифатли туғаллаш — пахтачиликнинг асосий ва ҳал қилувчи қонунларидан биридир.

Яна шуни ҳам айтиш керакки, бундан кейин бўладиган совуқ кунлар, ёғингарчилик ва қаттиқ шамоллардан қўрқиш ярамайди. Чунки, эндиликда қуёш тобора тик кўтарилиб, ерга кўпроқ иссиқлик бераверади. Шу сабабли об-ҳаво шароитининг ёмонлашиши апрель ойининг охири ва май ойининг бошидаги каби катта зарар етказмайди. Қолаверса кунлар совийдиган, ёғингарчилик ва шамол кўп бўладиган давр асосан ўтди. Ҳозирги вақтда ғўза ҳар кун сайин эмас, балки ҳар соат сайин ўсмоқда ва ривожланмоқда. Ғўзанинг ўсиш ва ривожланиш даврини қўлдан бой берган деҳқон ҳосилни қўлдан бой беради. Республикамиз шароити ғўза парваришини эрта бошлаш, унинг ҳар бир циклини қисқа муддатда туғаллашни тақозо этади.

Чигит қайта экилмаган хўжаликларнинг пахта майдонларидаги ғўза тупларида ҳозир 3-4 тадан чин барг пайдо бўлди ва ана шу майдонлардаги экин 22-24 майда

Мутахассис маслаҳати

шоналай бошлайди. Ғўза шоналай бошлагунча уни озиқлантириш билан бир қаторда, бир марта қондириб суғориш пахтакорлар учун ҳам фарз, ҳам қарз. Шундай қилинса, ҳосил ҳам мўл, ҳам сифатли бўлади. Бунинг маъноси шундан иборатки, эрта муддатларда озуқага тўйдирилган ва сувга қондирилган экин тез ўсади ва ривожланади. Тез ўсган ва ривожланган ғўзада эса шоналар ҳам эрта пайдо бўлади ва тезроқ гулга, гуллар эса кўсакка айланади, бинобарин кўсаклар тез етилади ва эрта очилади. Демак, пахта мўл ва сифатли бўлади.

Эрта муддатларда озиқлантирилган ва суғорилган ғўза тупларида тезроқ кўп ва соғлом барг ҳосил бўлади. Кўп барг эса ғўзанинг соғлом ва бақувват бўлиб ўсиши ҳамда серҳосил бўлишида жуда катта аҳамиятга эга. Ғўза тупларида қанча кўп ва йирик барг бўлса, улар қуёш нуридан ва ёруғликдан шунча кўпроқ баҳраманд бўлади. Бу фактор ғўзанинг ҳаётида жуда муҳим аҳамиятга эга.

Олинган маълумотларга қараганда, бу йил сув ўтган йилдагига нисбатан камроқ бўлиши кутилаётир. Эртароқ кўп ва соғлом барг ҳосил қилган ғўзалар кўпроқ эртаги шона ҳосил қилади, ўз навбатида шоналар барвақт гулга ва гуллар эса кўсакка айланади. Ғўзада кўпроқ эртаги ва соғлом барг ҳосил қилиш учун эса уни эрта муддатларда озиқлантириш билан бир қаторда суғориш зарур. Бундан ташқари, эрта пайдо бўлган соғлом барг ғўзанинг сувсизликка бўлган чидамини оширади, уни гармсел ва бошқа зарарли офатлардан омон сақлашга ёрдам беради.

Бултур май ойида пахтачиликда юз берган аҳвол ҳамманинг эсида бўлса керак. Ўшанда ҳаво паст келиши сабабли пахта майдонларида зарарли ҳашаротлар кўпайиб кетиб, ғўза тупларида барвақт пайдо бўлган баргларни зарарлантирган эди. Натижада экин ўзининг ўсиши ва ривожланиши учун жуда зарур бўлган, лекин барг орқали тўплайдиган озуқадан маҳрум бўлган эди. Агар колхоз ва совхозларнинг раҳбарлари ҳамда мутахассислари зарарли ҳашаротларга қарши кураш тадбирларини ўз вақтида белгилаганларида ва уни уюшқоқлик билан амалга оширганларида бундай аҳвол юз бермаган бўлур эди. Афсуски, шундай қилинмади. Оқибатда айрим майдонларда ҳосилдорликка катта зарар етди.

Бу йил зарарли ҳашаротларнинг кўпайиши ва ғўза ҳамда бошқа экинларга зарар етказишига йўл қўймаслик керак.

Ҳозирги дамлар юбилей йилида пахта ва бошқа қишлоқ хўжалик экинларидан мўл ҳосил етиштириш учун курашда жуда катта аҳамиятга эга. Шу туфайли унинг ҳар бир куни, соати ва дақиқасидан унумли фойдаланиб, экиннинг ўсиши ва ривожланишини тезлаштиришга эришайлик. Бу, республикамиз пахтакорлари Улуғ Октябрнинг 50 йиллигини мамлакатга камида 4 миллион тонна «оқ олтин» етказиб бериш билан кутиб олиш ҳақида берган ваъдаларининг устидан чиқишларини таъминлашда ҳал қилувчи роль ўйнайди.

Антонин Новотний Совет павильонини бориб кўрди

МОНРЕАЛЬ, 18 май. (ТАСС). Чехословакия Президенти Антонин Новотний кеча Монреалдаги халқаро виставкада СССР павильонини бориб кўрди.

«Экспо-67» виставкасида ўтказиладиган Чехословакия миллий куни байрамида қатнашиш учун келган делегация аъзолари, Чехословакия Социалистик Республикасининг Канададаги элчиси Мирослав Жемла президентга ҳамроҳ бўлдилар.

Чехословакиялик меҳмонлар павильондаги экспозицияларни кўздан кечирдилар ва қисқа метражли «Муз устидаги цирк» фильмини томоша қилдилар.

Антонин Новотний ҳурматли меҳмонлар китобига қуйидаги сўзларни ёзиб қолдирди: «Жуда соз, ўртоқлар! Сизнинг экспозициянгиз улуғ мамлакатингизни коммунизм сари олға боришда босиб ўтган йўлингизни тасвирлайди. Сизларни шу вақтгача эришган муваффақиятларингиз билан ва келгусида шубҳасиз, қўлга киритадиган ютуқларингиз билан табриклаймиз».

ПОЛЬША БИРЛАШГАН ИШЧИ ПАРТИЯСИ МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИНИНГ ПЛЕНУМИ ТАМОМ БЎЛДИ

ВАРШАВА, 18 май. (ТАСС). Польша матбуот агентлиги хабар беради: Польша Бирлашган Ишчи партияси Марказий Комитетининг VIII пленуми кеча ўз ишини тамомлади.

Пленумнинг иккинчи куни «Партиянинг сиёсий ишидаги муҳим вазифалар тўғрисида» қилинган доклад юзасидан музокаралар давом этди.

Марказий Комитетнинг Биринчи секретари Владислав Гомулка кун тартибидаги иккинчи масала юзасидан — Польша билан Чехословакия, Германия Демократик Республикаси ва Болгария ўртасида тузилган давлатлараро шартномалар тўғрисида, шунингдек Карлова Вари конференцияси ҳақида ахборот берди

Газетхонларнинг саволларига жавоб берамиз

ТУРКИЯ РЕСПУБЛИКАСИ

Ҳурматли редакция! Газетада жанубдаги қўшнимиз — Туркия республикаси ва унинг мамлакатимиз билан алоқалари ҳақида, Туркиядаги партияларнинг фаолияти тўғрисида материал босиб чиқаришингизни илтимос қиламиз.

Салом билан **А. НАМЕТОВ, Қозоғистон ССР, Сайрам райони, Беловодск қишлоғи.**

□ □

Туркия Кичик Осиё ярим ороли ва Болқон ярим оролининг бир қисмида жойлашган. Бу ерда 31 миллиондан кўпроқ аҳоли яшайди.

Туркия Улуғ Октябрь социалистик революциясидан илгари мамлакатимиз билан ўзаро қўшничилик эмас, балки душманчилик муносабатларида эди. Подшо ва султонларнинг босқинчилик сиёсатлари иккала мамлакат халқларининг ўзаро дўст бўлиб яшашига тўсқинлик қиларди.

Фақат Улуғ Октябрь социалистик Революциясидан кейингина Туркия билан Совет Иттифоқи ўртасидаги муносабатлар ўзаро дўстлик муносабатларига айланди. Социалистик революция ғалабаларидан илҳомланган турк халқи империализмга қарши миллий озодлик ҳаракатини кучайтириб юборди. Туркияда антиимпериалистик курашга бошчилик қилган Камол Отатурк раҳбарлигида Туркия мустақил республика деб эълон қилинди. В. И. Ленин ва Камол Отатурк асос солган Совет—Туркия дўстона алоқалари тобора ривожлана бошлади.

1927 йилда Туркия ва Совет Иттифоқи ўртасида биринчи савдо шартномаси имзоланган эди. Бу битим Туркия манфаатларига бутунлай мос ва қулай ҳолда имзоланди. 1932 йилга келиб СССР Туркиядаги саноат объектлари қурилиши учун процентсиз кредит ва мутахассислар билан ёрдам берди. Совет Иттифоқи ёрдами билан Кайсери ва Назилли шаҳарларида қурилган тўқимачилик комбинатлари Туркиянинг четдан ип газлама сотиб олишига барҳам берди.

Афсуски, Камол Отатурк вафот этгандан кейин Туркиянинг айрим ҳукмрон доиралари Ғарбнинг империалистик давлатлари билан тил бириктирган ҳолда Туркия—Совет муносабатларига раҳна сола бошладилар. Улар ҳатто гитлерчилар Германияси Совет Иттифоқига ёвузларча ҳужум қилган бир пайтда мамлакатимизнинг жанубий-шарқида қўшин тўплагунча бориб етдилар. Туркия аввал Шимолий Атлантик блокига, кейинроқ, 1959 йилда СЕНТО блокига қўшилди. Бундай ҳарбий блокларга қўшилганлиги сабабли Туркия Яқин Шарқда ва Африка қитъасида демократик ҳаракатларнинг бостирилишида актив қатнашишга мажбур бўлди. Туркиянинг Мендерес бошлиқ ҳукумати эса бу блокларнинг аъзолари олдидаги ўз мажбуриятларини бажара бориб мамлакатнинг социал иқтисодий проблемалари билан бутунлай шуғулланмай қўйди. Туркияда аэродромлар, ҳарбий портлар ва бошқа ҳарбий объектлар қурилиши авж олиб кетди.

Бундай ҳол эркесевар турк халқининг манфаатлари учун бутунлай зиддир. Чунки Туркиядаги ички реакцион кучлар халқаро империализм билан тил бириктириб, мамлакатни ҳарбийлаштириш йўлига тушиб олганликлари сабабли иқтисодий тараққиёт жуда секинлик билан давом этяпти. Иккинчи жаҳон урушидан кейинги йиллар ичида саноат ишлаб чиқаришининг кўпгина тармоқлари қисман ривожланган бўлишига қарамасдан, Туркия ҳамон аграр мамлакат сифатида яшамоқда. Бу ерда ички бозор тор, майда корхоналар салмоғи саноатда ҳали ҳам устунлик қилади.

Туркия давлатининг иқтисодий юксалишини таъминлашда унинг социалистик мамлакатлар ва биринчи навбатда Совет Иттифоқи билан тинч-тотув яшаши, социалистик лагерь билан дўстлик, иқтисодий ва маданий алоқаларни мустаҳкамлаши муҳим амалий аҳамиятга эгадир. Кейинги йилларда Туркия томони В. И. Ленин ва Камол Отатурк асос солган дўстлик ва яхши қўшничилик традицияларини давом эттиришга қаратилган тадбирларни кўришга мажбур бўла бошлади. Мамлакатларимиз ўртасида тез-тез ўзаро делегациялар айирбошланиб турибди. 1960—1962 йилларда Совет Иттифоқининг бевосита ёрдами билан Истамбулда йилига 50 минг кубометр бетон ишлаб чиқарадиган завод, Чайровда йилига 7,5 миллион квадрат метр дераза ойнаси ишлаб чиқарадиган ойна заводи қурилди. 1963 йилнинг май ойида СССР ҳам Туркия ерларини суғориш ва ҳар иккала мамлакатни электр энергияси билан таъминлаш имконини берадиган сув омбори ва ГЭС қуриш тўғрисида битим имзоланди.

Совет—Туркия муносабатларининг тикланиши ҳар иккала мамлакат ўртасидаги ўзаро товар айирбошлашни ҳам кенгайтириш имконини бермоқда. Туркия Совет Иттифоқидан турли машина ва асбоб-ускуналар, қурилиш материаллари, пармалаш станоклари сотиб олаётир. Ўз навбатида СССРга Туркиядан тамаки, ёнғоқ ва цитрус ўсимликлари келтирилмоқда.

Совет—Туркия муносабатларининг ривожланишида ўтган йил декабрь ойида СССР Министрлар Совети Раиси ўртоқ А. Н. Косигиннинг Туркияга қилган сафари муҳим аҳамият касб этади. А. Н. Косигин Туркияда бўлган пайтида ҳар иккала мамлакат ҳукуматларининг жаҳонда тинчлик ўрнатишга қаратилган сиёсат соҳасидаги фикрлари бир эканлиги намойиш қилинди. «Туркия республикаси билан Совет Социалистик Республикалари Иттифоқи турли тузумдаги икки давлатдир. — деб ёзади «Жумҳуррият» газетаси. — Бу тафовут уларнинг узоқ давр мобайнида яхши қўшничилик ва дўстлик муносабатларида бўлишларига ҳалақит бергани йўқ».

Ҳақиқатан ҳам шундай. В. И. Ленин ва Камол Отатурк асос солган яхши қўшничилик ва дўстлик муносабатлари бундан кейин ҳам тобора ривожланаверади ва мустаҳкамланаверади. Совет кишиларининг ва меҳнаткаш турк халқининг истаги ҳам ана шу. Меҳнаткаш турк халқи коммунистик ва ишчи партиялари ва касаба союзлари раҳбарлигида мамлакатнинг иқтисодий жиҳатдан ривожланиши ва халқ моддий фаровонлигининг оширилиши учун курашар экан, Туркиянинг ҳарбий блокларга аъзо бўлишини эмас, балки социалистик лагерь мамлакатлари билан ва биринчи навбатда Совет Иттифоқи билан дўстона алоқалари тараққий эттирилиши учун курашмоқдалар.

Туркияда Коммунистик партия 1920 йили Мустафо Субҳи томонидан тузилган эди. У партия ташкил қилингандан кейин бир йил ўтар-ўтмас жандармлар томонидан фожиали равишда ўлдирилди. 1923 йилдан бошлаб ва айниқса 1925 йилдаги курдлар қўзғолонидан кейин Туркия Коммунистик партияси жуда қийин ва оғир аҳволда иш олиб боришга мажбур бўлди.

Коммунистик партия ўзи вужудга келган пайтдан бошлаб барча прогрессив кучларни жипслаштириш, демократияни ривожлантириш учун курашмоқда. Лекин ҳозир Туркия Коммунистик партияси яширин ҳолатда иш олиб боришга мажбур бўлаётир. 1962 йилда Туркия ишчилар партияси қайта ташкил этилди. Меҳнаткаш халқ ишчилар партияси ва касаба союзлари раҳбарлигида мамлакатдаги реакцион кучларнинг кирдикорларига қарши, уларнинг Туркияни империализм малайига айлантириш йўлидаги хатти-ҳаракатларига қарши кескин кураш олиб бормоқдалар. Пролетариатнинг мамлакатда социал куч бўлиб қолганлигини эндиликда Туркия ҳукмрон доиралари ҳам тан олмасликлари мумкин эмас. Туркия ишчилар синфи ўз сафларини бирлаштирмоқдалар, деҳқонлар билан мустаҳкам иттифоқ тузиб, эксплуатацияга ва зўравонликка қарши, ажнабийларга қарамликка қарши кураш олиб бориш зарурлигини тобора кўпроқ англамоқдалар.

Э. ҒУЛОМОВ,
Тошкент халқ хўжалиги институтининг ўқитувчиси.

РУБОИЙЛАР

Бобом: қуш учса қаноти куйган жойдан ўтди.
Отам қанчалар асов дарё-ю сойдан ўтди.
Инсон — «авлиёга икки дунё бир қадамдир»,
Ўғлим макон этиб юлдузларни, ойдан ўтди.

●

Йиқилсанг суяб, дарҳол ёнига олур марду доно,
Қолсанг аёзда, дарҳол қўйнига олур марду доно.
Отам айтарди: «Ўзгага ҳам, ўзингга ҳам бўлгин мард»,
Билса ўз айбин, дарҳол бўйнига олур марду доно.

●

Одамлар бор, ўз эл-юртини жонга тенг деб билади,
Кичик бир дарё, жилғасин уммонга тенг деб билади.
Катталар буюк, кичиклар катта унинг назарида,
Сену мени, уни чин инсон — жаҳонга тенг деб билади.

●

Табиат уста наққош, ўз қўйнида денгиз-ғор қурди,
Бағрида олам сирин сир сақлаган тоғ — девор қурди.
Майли не қурса қурсин, йўқ-борлиғи аён сен, менга,
Ерни яхшиларга кенг, ёмонларга ўта тор қурди.

●

Ҳасу сомон. Лек, ҳали унинг кўп қиммати пинҳондир,
Баргу хазон. Лек, ҳали унинг кўп ҳикмати пинҳондир.
Бари, бари оёқ остида, олинг қўл-кафтингизга,
Тошу тупроқ. Лек, ҳали унинг кўп неъмати пинҳондир.

●

Билса бўлармиш, жон меҳрини ошиқ — хумор кўздан,
Билса бўлармиш, дил дардини ошиқ — бемор кўздан.
Бўлмасангда ошна юлдузга, умр боқий мунажжим,
Билса бўлармиш, ой сирини ошиқ — бедор кўздан.

Тошмамат **РУЗИБОЕВ.**

ПЛАНЕТАМИЗДА

«Баҳор» ансамбли Афғонистонда

КОБУЛ, 18 май. ТАСС мухбири А. ПЕТРОВ хабар беради: Машҳур Ўзбекистон ССР Давлат халқ рақси ансамбли — «Баҳор» артистларидан бир группаси бугун Афғонистонга келишди. Совет артистлари Афғонистон пойтахтида бир неча концерт кўрсатадилар. Кобул аҳолиси ўзбек артистларининг берадиган концертларига зўр қизиқиш билан қарамоқда. «Баҳор» ансамбли гастролда бўлган кўпгина мамлакатларнинг томошабинлари ўзбек артистларининг рақсларига қойил қолган эдилар. Ўзбек артистларининг гастроли 28 майгача давом этади.

ҲУҚУҚ ҲИМОЯСИДА

ЯПОНИЯ

ТОКИО. Давлат корхоналари ва муассасалари ходимларининг касаба союзлари бутун Японияда иш ҳақини ошириш тўғрисидаги талаблар билан қисқа муддатли забастовка ва митинглар ўтказдилар. Бу забастовка ва митингларда темир йўлчилар, почтачилар, матбаачилар, ўрмон хўжалиги ходимлари қатнашдилар.

Бу ҳаракатнинг қатнашчилари мабодо ўз талаблари қондирилмайдиган бўлса, бир ҳафтадан кейин яна забастовка бошлаяжакларини айтдилар.

АНГЛИЯ

ЛОНДОН. «Стил компани оф Уэльс» фирмасининг Порт-Толботдаги пўлат эритиш заводи ишчиларидан 500 дан кўпроқ киши ўтган ҳафтада бошлаган забастовкани давом эттирмоқда. Иш ташловчилар маъмурият ишдан бўшатган 24 ишчининг яна ўз ишига қабул қилинишини талаб этмоқдалар. Улар оммавий митингда ўз касаба союз раҳбарларининг ишга киришиш тўғрисидаги талабини рад этдилар.

«Форд» компаниясининг Дагенемдаги (Лондон яқинида) заводи ишчиларидан 6 мингдан кўпроқ киши иш вақтидан ташқари топшириқларни бир ҳафта давомида бажармасликка қарор қилди. Улар иш ҳақини ошириш тўғрисидаги талабларини маъмурият қондиришдан бош тортганлигига қарши шу тариқа норозилик билдирмоқдалар.

Шотландиянинг Ист-Килбрайд шаҳарчаси аҳолиси бўлиб ўтган митинг вақтида ҳарбий харажатларнинг қисқартирилишини ҳамда шунинг ҳисобига уй-жой шароити ва социал таъминотнинг яхшиланишини талаб қилдилар. Маҳаллий маъмурларнинг квартира учун тўланадиган ҳақни ошириш ниятларига қарши норозилик намойишида қатнашмоқ учун меҳнаткашлардан қарийб 4 минг киши ўз ишини тўхтатди.

ПЕРУ

ГАВАНА. Перу ўқитувчиларидан 85 мингдан кўпроқ киши иш ҳақини бир даражада сақлаб туриш тўғрисида яқинда қабул қилинган қонуннинг бекор этилишини талаб қилиб, ноаниқ муддатли забастовка эълон қилди.

Пренса Латина агентлиги мухбирининг Лимадан хабар беришича, иш ташловчилар забастовкага раҳбарлик қилмоқ учун ягона кураш фронтини тузганлар. Кураш фронтининг раиси Фернандо Камино Аточе журналистларга мурожаат қилиб, ўқитувчилар ўз талаблари қондирилгандан кейингина забастовкани тўхтатадилар, деган. (ТАСС).

КАТТА ПУЛ ЎҒИРЛАНДИ

ПАРИЖ, 18 май. (ТАСС). Франс Пресс агентлигининг хабар беришича, Португалия банкининг Фигейра-да-Фош шаҳридаги бўлимида тўртта номаълум шахс 29 миллион эскудо (1 миллион доллар чамаси) ўғирлаган.

Қуролланган таловчилар банк ёпилишига бир неча минут қолганда банк биносига бостириб кириб, хизматчиларни иккита хонага киритиб қамаганлар, телефон симларини узганлар ва пулларни йиғиштириб олганлар.

Информация агентликларининг хабар беришича, шундан сўнг ўғрилар тез орада яқин жойдаги аэродромда чорроқ самолётни босиб олиб, унда номаълум томонга қараб учиб кетганлар.

Ливерпуль. Болалар автомобиль ёнида тўпланиб туришибди. Балки ҳайдовчи уларга дераза ойналари ва машина кузовидаги чангни артишга рухсат берар. Шунда улар бир жуфт танга олишга муяссар бўладилар.

В. Шандрин фотоси, (ТАСС фотохроникаси).

Бу жасур «чавандоз» Монголиянинг Улан-Ула посёлкасида яшайди. Хубсугуль аймоғи Монголиянинг энг чекка районларидан биридир. Улан-Ула ва Ринчин Бхумбу территориясида чорвачиликнинг бошқа тармоқлари билан бир қаторда буғичилик кенг ривожланган.

А. Спиркин фотоси, (ТАСС фотохроникаси).

1900-САМОЛЁТ УРИБ ТУШИРИЛДИ

ХАНОЙ, 18 май. (ТАСС). Вьетнам Халқ армиясининг ҳаво ҳужумига қарши мудофаа қисмлари 16 майда Куангбинь вилояти территорияси устида Американинг бир самолётини уриб туширдилар. Кеча Вьетнам зенитчилари Нгеан вилояти территорияси устида Американинг яна бир самолётини уриб туширдилар.

Вьетнам Информация агентлигининг хабар беришича, Вьетнам Демократик Республикасининг ҳавосида уриб туширилган Америка самолётларининг сони 1900 тага етди.

МАҲЖУБ — СУДАННИНГ ЯНГИ БОШ МИНИСТРИ

ХАРТУМ, 18 май. (ТАСС). Судан Таъсис мажлиси бугун Муҳаммад Аҳмад Маҳжубни янги бош министр қилиб сайлади. Депутатлардан бир юз ўн бир киши Маҳжубни ёқлаб, тўқсон уч киши унга қарши овоз берди ва олти киши бетараф бўлди.

ШИМОЛИЙ СУМАТРАДА ЗИЛЗИЛА

ЖАКАРТА, 18 май. (ТАСС). Ачех округида (Шимолий Суматра) кучли зилзила бўлганлиги натижасида, деб хабар беради Антара агентлиги, ўн тўрт киши ҳалок бўлди, 2.000 уй қулаб тушди.

М. С. СЕРГЕЕВ

Республика аҳамиятига молик шахсий пенсионер, 1924 йил декабридан КПСС аъзоси Михаил Сергеевич **Сергеев** узоқ давом этган оғир касалликдан сўнг шу йил 18 майда вафот этди.

М. С. Сергеев 1904 йилда, ишчи-печатник оиласида туғилди. У болалик чоқлариданоқ қулоқлар ерида батраклик қилди. 1919 йилдан 1931 йилгача Боку нефть конларида слесарь бўлиб ишлади. Москвада нефть институтини тамомлагач мамлакат нефть конларида меҳнат қила бошлади. Шундан кейинги йилларда НКВД органларида ишлади. Ўртоқ Сергеев 1941 йилдан 1953 йилгача республика область партия комитетларида, ВКП(б) Марказий Комитетининг Ўзбекистон ССРдаги вакили аппаратида раҳбарлик лавозимларида бўлди. М. С. Сергеев 1954 йилдан 1961 йилгача хўжалик ишларида бўлди. 1961 йилда касаллиги сабабли пенсияга чиқди.

Ватан М. С. Сергеевнинг хизматларига юксак баҳо бериб, уни Қизил Юлдуз ордени ва медаллар билан мукофотлади.

Жанговар дўстимиз ва ўртоғимиз, принципиал коммунист Михаил Сергеевич Сергеевнинг хотираси қалбларимизда узоқ сақланиб қолади.

Бир группа ўртоқлари.

ЕТТИ ЙИЛ УХЛАГАН ҚИЗ

Мўъжиза рўй берди — Марилза дос Сантос кўзини очди.

...Бундан етти йил муқаддам ёш қиз ўзининг ҳусни ва ёқимли товуши билан Рио-де-Жанейро аҳолисини мафтун этган эди. Газеталар уни «Бразилия телевидениесининг тонг юлдузи», деб таърифлай бошладилар. Қиз ўшанда 22 ёшда эди. Ёш муаллима жуда тез фурсатда Риода шуҳрат қозонди. Лекин 1960 йилнинг декабрида фожиали воқеа рўй берди. Газеталар «Мафтункор товуш сўнди», «Тонг юлдузи ўчди» сарлавҳали материалларни босиб чиқара бошладилар. Марилза автомобиль ҳалокатига учраган эди. Унинг отаси бошқариб бораётган машина юк машинасига тўқнашиб, отаси ўша ернинг ўзида ўлди. Қизни эса жуда оғир аҳволда касалхонага олиб келдилар. Марилзанинг суяклари синган, миясига ҳам зарар етган эди. Врачлар уни қутқариб қолиш мумкин эмас, дедилар. Шу ҳолда Марилза касалхонада 9 ойдан кўпроқ вақт ётди. Айниқса унинг миясида шиш пайдо бўлгандан кейин ҳамма қизнинг тузалишидан умидини узди.

Шундан сўнг Марилза ухлаб қолди. Унинг танаси каравот устида қимирламасдан ётарди. Врачлар махсус асбоблар билан унинг танасига озуқа моддалари юбориб турдилар. Орадан анча вақт ўтгандан кейин қизнинг онасига Марилзани уйга олиб кетишга рухсат бердилар. Онаизор ухлаб ётган қизининг ёнида йиллар давомида кечаю-кундуз ўтирди. Яқинда у қизининг юзига қараб турганида Марилзанинг мижжалари қимирлаганини сезиб қолди. Бунга ишонмаган она қизининг жонсиз қўлини ушлади. Марилзанинг қўли ҳам жуда секин қимирлади.

— Қиз уйғониб, аста-секин тузаляпти, — деди Рио-де-Жанейродаги нейрология институтининг доктори Деолиндо Куто. — Тўғри, ҳали у яна ҳушини йўқотиб қўйиши мумкин. Биз қизнинг бутунлай соғайиб кетишига ишонамиз.

Яқинда Марилза фалокат юз берган кунни эслади.

«НЕДЕЛЯ»дан.

Редактор М. ҚОРИЕВ.

РЕКЛАМА ВА ЭЪЛОНЛАР

РАДИО БУГУН

БИРИНЧИ ПРОГРАММА

8.25 — Концерт, 9.30 — Куйлар, 9.45—Қишлоқ хўжалик ходимлари учун (тож.), 10.10 — Концерт (скрипка ва оркестр учун), 10.30—Ўрта Осиё халқларининг қўшиқлари, 11.10 — «Ўзбекистоннинг янги шаҳарлари» (суҳбат), 11.25—Лирик қўшиқлар, 12.15 — Спорт, 12.30 — Концерт, 13.30 — Қардош республикалар куйлари, 16.10 — Музикали соат (ёшлар учун), 17.20 — Уйғур куйлари, 18.10—Камер куйлар, 18.30—Музикали салом, 19.20—Озарбайжон куйлари, 20.00—«Октябрь» радиостанцияси, 20.40—Халқ куйлари, 22.20—Қўшиқ ва рақслар, 23.20—Концерт (беш йиллик илғорлари учун).

ТЕЛЕВИДЕНИЕ БУГУН

БИРИНЧИ ПРОГРАММА

17.00 дан — **Фрунзе телестудиясининг эшиттиришлари.**

19.50 дан — **Москва телестудиясининг эшиттиришлари.**

ИККИНЧИ ПРОГРАММА
ТОШКЕНТ КЎРСАТАДИ

Рус тилида: 16.55 — **Эшиттиришлар программаси,** 17.00 — **Пионер ракетаси** (телеочерк), 17.20 — **Музика саҳифалари** (мактаб ўқувчилари учун), 17.45 — **Ленин билан бир сафда** (телефильм), 18.05 — **Телевизион янгиликлар,** 18.15 — **Эстрада концерти.**

Ўзбек тилида: 18.55 — **Телевизион янгиликлар,** 19.05 — **Олим бўлсанг—олам сеники** («Ёшлик» студияси), 20.05 — **Бизнинг оилавий альбом** (телефильм), 20.25 — **Венгриянинг мўйқалам усталари** (Ўзбекистонда Венгрия Халқ Республикаси кундалиги), 20.50 — **Концерт,** 21.30 — **Король—Королга** (бадиий фильм).

УЧИНЧИ ПРОГРАММА

Рус тилида: 16.55 — **Эшиттиришлар программаси,** 17.00 — **Малика-Қурбақа** (болалар учун мультфильм), 17.40 — **Украинанинг гуллаган ёшлиги** (бадиий ҳаваскорлар концерти), 18.15 — **Қўғирчоқ фильм** (катталар учун), 18.35 — **Телеочерк,** 18.55 — **Ўн иккинчи кеча** (бадиий фильм), 20.20 — **Уйқу олдидан** (Аркадий Райкин иштирокида сатирик спектакль).

ТЕАТР

НАВОИЙ НОМЛИ АКАДЕМИК КАТТА ТЕАТРДА — 20/V да **Аида.**

ҲАМЗА НОМЛИ АКАДЕМИК ДРАМА ТЕАТРИДА 20/V да **Кўнгли сароб,** 21/V да **Қирол Лир.**

МУҚИМИЙ НОМЛИ ТЕАТРДА — 20/V да **Ёшликда берган кўнгил,** 21/V да **Ватан ишқи.**

КИНО

ҚИШКИ БИНОДА

Қўлга тушмас қасоскорлар — «СПУТНИК», НАВОИЙ номли, «ЎЗБЕКИСТОН», «МИР», «МОСКВА» (кундуз ва кечқурун), «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ» (кундуз соат 2, кеч 6 ва 8 да).

Чернушка — «ЎЗБЕКИСТОН 25 ЙИЛЛИГИ» (кундуз ва кечқурун), «СПУТНИК» (кундуз соат 12,2,4 ва кеч 8 да).

Спартак — САНЪАТ САРОЙИ (кундуз ва кечқурун), «ЧАЙКА» (кеч соат 6 ва 9-15 минутда).

Уч бақалоқ — «ВОСТОК» (кундуз ва кечқурун).

Яроғ-аслаҳасиз рицарь — «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ» (кундуз ва кечқурун).

Фақат кўнгилсизлик — «ФЕСТИВАЛЬ» (кундуз соат 5, кеч 7 ва 9 да).

Умидсизлик — «МОСКВА» (кеч 9-40 минутда).

ЁЗГИ БИНОДА

Муросасиз ўйин — «УДАРНИК».

Шкид республикаси—«1 МАЙ».

Январдаги облава — «ФЕСТИВАЛЬ».

Қўлга тушмас қасоскорлар — «ХИВА».

Севги давоси—КАФАНОВ номли.

СВЕРДЛОВ НОМЛИ КОНЦЕРТ ЗАЛИДА

21 майда

4-6 ва 7-10 синф ўқувчилари учун музикали лекторий абонементи

Олтинчи концерт-лекция

Музика тингловчи ёшларнинг талабига биноан

СУҲБАТЛИ КОНЦЕРТ

Қатнашадилар:

VI—Бутуниттифоқ фестивалининг лауреати, Тўхтасин Жалилов номидаги **ўзбек халқ чолғу асбоблари оркестри ва хор капелласи;** Ўзбекистон ССР халқ артистлари **Шаҳодат Раҳимова, Ғулом Абдураҳмонов;** Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган артистлар **Қундуз Миркаримова, Баҳром Мавлонов, Тоштемир Шарипов, Сора Шукурова, Манзура Мўминова, Комилжон Баратов; Ўзбек халқ чолғу асбоблари ансамбли.**

Концерт-лекция кундуз соат 12 да бошланади.

Абонементлардан ташқари билетлар концерт зали кассасида кундуз соат 2 дан, район кассаларида кундуз 12 дан сотилади.

Ҳамза номли академик драма театрида

тез кунда

янги спектакль

Абдулла Қаҳҳор
Ҳамза мукофоти лауреати.

Аяжонларим

3 пардали комедия

Режиссёр — Ўзбекистон ССР халқ артисти, Абдулла Тўқай мукофоти лауреати **Т. Хўжаев.**

Рассом — **М. Эшонхўжаев.**

3 июнь кундуз соат 12 да, Ўзбекистон ССР Фанлар академияси Тарих ва археология институтининг илмий совет мажлисида (Гоголь кўчаси, 70-уй, конференц-зал) тарих фанлари кандидати деган илмий даражани олиш учун:

В. К. Валиев «Ўзбекистон ССРнинг иқтисоди ва маданиятини юксалтиришда И. Охунбобоев фаолияти» (1924—1943 йиллар) деган темада

ДИССЕРТАЦИЯ ЁҚЛАЙДИ

Диссертация билан академия кутубхонасида танишиш мумкин (А. Тўқаев кўчаси, 1-уй).

Обуначилар диққатига!

1967 йилнинг иккинчи ярим йили учун **газета** ва **журналларга обуна қилиш**

ДАВОМ ЭТМОҚДА

Ўз вақтида обуна бўлишни унутманг.

Ўзбекистон ССР Алоқа министрлиги «Союзпечать» бошқармаси.

Республика рус тили ва адабиёти педагогика институти 1967-68 ўқув йилининг сиртқи бўлимига қуйидаги мутахассисликлар бўйича

СТУДЕНТЛАР

ҚАБУЛ ҚИЛАДИ

Ўзбек ва рус тили таълими мактаблари учун **рус тили ва адабиёти.**

Аризалар 31 майгача қабул қилинади.

Кириш имтиҳонлари — 1 июндан 20 июнгача.

Ҳужжатлар қуйидаги адресга юборилади: Тошкент шаҳар—100, Литературная кўчаси, 4-уй, қабул комиссияси.

ИШГА ТАКЛИФ

ТОШКЕНТ ЭКСКАВАТОР ЗАВОДИГА

инженерлар: **технологлар, конструкторлар** (1,2,3 категория), **қуювчилар, механиклар;** 2-5 разрядли **токарлар, электропеч ва индукцион печларда ишлаш учун пўлат эритувчилар,** 2-4 разрядли **қуювчилар,** 1-3 разрядли **шихтачилар, деҳқонлар,** 1-2 разрядли **стерженчилар,** 1-4 разрядли **қолипчилар,** 3-5 разрядли **фрезерчилар,** 1-3 разрядли **пармаловчилар,** 2-5 разрядли **темирчилар,** 1-3 разрядли **прессловчилар,** 1-3 разрядли **штамповкачилар,** 2-5 разрядли **электр пайвандчилари,** слесарлар: **металл конструкциясини йиғувчилар, монтажчилар, асбобсозлар** (3-6 разрядли) **саноат ускуналарини тузатиш бўйича** (3-5 разрядли), **вентиляция бўйича** (3-5 разрядли), **газ пайвандчилари** (2-4 разрядли), **газ билан қирқувчилар** (2-4 разрядли), 3-5 разрядли **дурадгорлар,** 2-3 разрядли **ғишт терувчилар,** 1-4 разрядли **металл қирқувчилар** (ишбайга), **цех ёрдамчи ишчилари,** юқорида кўрсатилган ҳунарларга ўргатиш учун **шогирдлар.**

КЕРАК

Завод ишчилари, инженер-техник ходимлари, хизматчилари ишдан ва ишга Чилонзор, Високовольтний массивларидан ва Сергелидан завод транспортида қатнайдилар.

Завод икки дам олиш куни билан ишлайди.

Ёлғиз кишилар ётоқхона билан таъминланади.

Тошкент шаҳар, 52, Огородная кўчаси, 15-уй, кадрлар бўлимига мурожаат қилинсин (4,5-троллейбуслар, 21-автобусларнинг «Заводская» остановкаси).

«СРЕДАЗГИПРОПИЩЕПРОМ» ИНСТИТУТИГА

бош конструктор ва архитектор; инженер лойиҳачилар; ҳамма мутахассисликлар бўйича инженер ва техник лойиҳачилар, старший бухгалтер

КЕРАК

Тошкент шаҳар, 34, Навоий кўчаси, 9-уйга мурожаат қилинсин (7, 8, 11-трамвайлар 1, 4, 8-троллейбусларнинг «Октябрь район партия комитети» остановкаси.

ТОШКЕНТ ШАҲАР ИЖРОИЯ КОМИТЕТИ САВДО БОШҚАРМАСИНИНГ

мева ва сабзавотлар тайёрлаш конторасида ишлаш учун **старший бухгалтер ва бухгалтерлар, бухгалтер-методолог**

КЕРАК

Мурожаат учун адрес: Тошкент шаҳар, 47, Пролетарская кўчаси, 4-уй. Телефон В-3-21.62.

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

Орган Центрального Комитета Компартии Узбекистана, Верховного Совета и Совета Министров Узбекской ССР.

БИЗНИНГ АДРЕС ВА ТЕЛЕФОНЛАР

ТОШКЕНТ, «ПРАВДА ВОСТОКА» КЎЧАСИ № 26. Редактор — В36545, Редактор ўринбосарлари — В37914. В39323. Масъул секретарь — В34455, Масъул секретарь ўринбосарлари — В37283 Партия турмуши — В33469, Марксизм-ленинизм назариясини пропаганда қилиш, халқаро ҳаёт — В31216. Коммунистик тарбия — В31455, Саноат, капитал қурилиш ва транспорт — В34780. Совет қурилиши — В33258. Қишлоқ хўжалиги — В37604. Адабиёт ва санъат — В32036, В37221. Фан, мактаб ва олий ўқув юртлари — В34451, Маҳаллий ахборот — В32347. Оммавий ишлар ва хатлар — В39005, В33553. Иллюстрация — В34524, Стенографистка — В37343, Корректура — В37162, Эълонлар — В38142, Коммутатор — В30249, В30250, В30251, В30252, В30253, В30254, В30255, В30256, В30257, В30258.

№ А — 117. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети Бирлашган нашриётининг босмахонаси, Тошкент шаҳри. Индекс 64543. Р. 00961.